

ISSN: 2146-1740
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd,
Doi: 10.54688/ayd.1464856
Araştırma Makalesi/Research Article

SURİYE İÇ SAVAŞINDA BBC’NİN PYD’Yİ MEDYATİKLEŞTİRİRKEN ÖNE ÇIKARDIĞI ETNİK VURGULAR*

ETHNIC EMPHASIS HIGHLIGHTED BY THE BBC WHILE MEDIATIZING PYD IN THE SYRIAN CIVIL WAR

Erdoğan KOÇ¹ Musa ÖZTÜRK²

Öz

Makale Bilgi

Gönderilme:
04/04/2024

Kabul:
17/10/2024

Türkiye açısından Suriye’de yaşanan iç savaşta yer alan en önemli aktörlerden birisi terör örgütü PKK’nın Suriye kolu PYD’dir. PYD’nin ABD tarafından açıkça desteklendiği bir gerçektir. BBC, PYD’yi meşrulaştırmak için haber metinlerinde etnik kimlik temasını yoğun olarak işlemektedir. Bu çalışmada, Herman ve Chomsky’nin rızanın imalatı kuramı perspektifinden PYD’nin dünya kamuoyunda nasıl meşrulaştırıldığı, BBC Dünya Servisi Orta Doğu Haberleri arşivinden seçilen haber metinleri üzerinden tartışılmıştır. PYD’nin, Suriye İç Savaşında DEAŞ kaynaklı selefist terör tehdidiyle mücadele ettiği söyleminin etnisite vurgusuyla birlikte en fazla kullanılan argüman olması dolayısıyla, iki örgüt arasındaki vekalet savaşına ilişkin dezenformatif ve PYD’yi meşrulaştırıcı hususlar irdelenmiştir. Seçilen haber metinleri eleştirel söylem analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Etnik kimlik vurgusu ekseninde elde edilen veriler ayrı başlıklar altında gruplandırılarak soyutlamalara gidilmiştir. Çalışma sonucunda, BBC’nin haber metinlerinde yoğun olarak kullandığı etnik söylemler üzerinden PYD’nin söylem ve eylemlerini dünya kamuoyunda meşrulaştırıcı bir yayın stratejisi takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Arap Baharı, Suriye, ABD, PYD, BBC.

Jel Kodları: D80, D82, D83, D89, Z10.

* Bu çalışma, “Suriye İç Savaşında ABD-PYD İlişkilerine Uluslararası Basının Bakışı: BBC Örneği” (2023) başlıklı doktora tezinden hareketle üretilmiştir.

¹**Sorumlu Yazar:** Dr., TRT Genel Müdürlüğü, ORCID: 0000-0002-0161-0375, erdogan.koc@trt.net.tr

²Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-8438-1821, musaozturk@uybu.edu.tr

Atf: Koç, E. & Öztürk, M. (2024). Suriye iç savaşında BBC’nin PYD’yi medyatikleştirirken öne çıkardığı etnik vurgular. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15 (3), 1384-1419.

Abstract

One of the most significant actors in the Syrian civil war from Turkey's perspective is the PYD, the Syrian branch of the terrorist organization PKK. It is a fact that PYD is openly supported by the USA. The BBC intensively utilizes the theme of ethnic identity in its news texts to legitimize PYD. In this study, how PYD is legitimized in the global public opinion from the perspective of Herman and Chomsky's Manufacturing Consent theory, is discussed through news texts selected from the BBC World Service Middle East News archive. The argument most frequently used, emphasizing PYD's fight against the Salafist terrorist threat from ISIS along with an ethnic identity emphasis, has been analyzed for its disinformative and legitimizing aspects in the proxy war between the two organizations. The selected news texts were analyzed using critical discourse analysis technique. Data obtained around the axis of ethnic identity emphasis have been categorized under separate headings for abstraction. The study concludes that the BBC follows a broadcasting strategy that legitimizes the discourse and actions of PYD in the global public opinion through extensively used ethnic narratives.

Article Info

Received:
04/04/2024

Accepted:
17/10/2024

Keywords: Arab Spring, Syria, USA, PYD, BBC

Jel Codes: D80, D82, D83, D89, Z10.

Extended Summary

The Syrian Civil War, which started in 2011 and is currently continuing, concerns Turkey closely with its political, economic, military and demographic consequences and effects. The Syrian crisis presents an appearance in which important global actors, especially the USA, are involved and terrorist organizations are used as proxy warriors in the field. The PYD/YPG, the Syrian branch of the PKK, being one of the effective actors on the field, is a crucial factor making this war significant for Turkey. Besides PYD/YPG, Salafist organizations are also active in the civil war. The international coalition led by the USA has shaped its Syrian strategy around the battle against Salafist groups, deploying PYD/YPG as proxy warriors in the fight against Jihadist Salafism. While numerous studies have been conducted in various fields such as communication sciences and security sciences regarding the substantial political and military impacts of the Syrian crisis, research analyzing the sociological aspects of the propaganda war conducted through mass media is rather limited. This study is significant as it could serve as a resource for future research in this area, thus filling an important gap.

Today, the changing character of the global power struggle has brought to the fore the new generation of wars in which terrorist organizations and non-state armed groups are used together with propaganda tools. The widespread use of covert struggle strategies and terrorist organizations, along with propaganda wars, has increased the importance of mass media as a new generation struggle instrument. Marxist media theories and political economy approaches, which define mass media as an instrument of power for the ruling classes and the state, dominate current research fields. The Manufacturing Consent model developed by Herman and Chomsky sheds light on this aspect of mass media. In the study, the problematic of mediatization of PYD/YPG, the proxy fighter of the Syrian Civil War, on the British public broadcaster BBC is discussed from this perspective.

Qualitative research methods have been used in this study. Besides traditional data collection methods like observation, interviews, and discussions, analyzing electronic materials has become widespread due to advancements in communication technologies. News texts from the BBC World Service Middle East News section were analyzed. Contents were selected from news texts that stood out during the Raqqa and Ayn al-Arab conflicts, clear examples of proxy wars between ISIS and PYD/YPG. These texts were classified in terms of conceptual density and relational algorithms using Voyant analysis tools. News and content were analyzed using the critical discourse analysis technique, commonly used in communication research today to crystallize embedded power and authority relations in texts.

The analyzed news texts reveal that terrorist organizations, prominent in today's international struggles, are also active actors in the Syrian Civil War. International actors have adopted a strategy of covertly supporting proxy terrorist organizations instead of using conventional armies on the field. The presence of ISIS and its Salafist terrorist factions has been a cornerstone of the Syrian strategy for the USA and Western states. The preferred method of combating Jihadist Salafism was deploying PYD/YPG as proxy warriors. The proxy war conducted on the ground has shaped dominant diplomatic language and mass media content.

The perception of the secular militia force PYD/YPG, fighting against the ISIS-induced Salafist threat, is evident in BBC news and content. The most frequently used argument in legitimizing PYD/YPG is the emphasis on ethnic identity. Texts heavily utilize cultural and folkloric motifs framed around the organization's Kurdish identity. This identity emphasis is reinforced by associating it with universal and democratic values, propagating the organization as a legitimate militia force fighting for the political, economic, and cultural rights of the Kurds.

A contrasting argument used to strengthen identity emphasis is the discourse of fighting Salafist terror. After the September 11 attacks, global religious radicalism has been a dominant emphasis in mass media focused on the Syrian Civil War and in BBC content. ISIS's effectiveness in Syria has served as a major legitimacy basis for PYD/YPG's actions, violations, and occupations, using ethnic framing. The opposition between religious radicalism-fueled terror and a legitimate militia force is commonly employed in news texts.

According to the findings, it is possible to trace the influence of mass media's relationships with capital and power centers in the process of legitimizing PYD during the Syrian crisis, similar to the propaganda model proposed by Herman and Chomsky. The study reveals clear evidence that media culture, shaped by the relationships of mass media with capital circles, governments, and states, is used as an important propaganda tool and power component in new-generation wars.

1. Giriş

Terörün kitle medyasında temsiline ilişkin güvenlik bilimleri ve kitle iletişim bilimleri alanında yapılan çok sayıda çalışma mevcuttur. Buna karşılık toplumsal etkileri hayli yüksek olan bu sorunsal iletişim sosyolojisi ve sosyal teori perspektifinden ele alan çalışma sayısı sınırlıdır. Terörizmin kitle iletişim araçlarında işlenme şekli kadar, medya temsillerinde egemen söylemin ve hegemonik kültürün izlerinin irdelenmesi ve kristalize edilmesi de önem arz etmektedir. Günümüz güç mücadelesinde egemen söylemi belirleyen hegemonyan güçler aynı zamanda küresel düzeyde kitle medyasını da önemli oranda kontrol etmektedirler. Dolayısıyla günümüzün baskın medya kültürleri aynı zamanda hegemonik kültürün izlerini taşımaktadır. Uluslararası politikaya hâkim retoriğin kitle medyası içeriklerinde izleri sürüldüğünde kitle medyasının iktidar ve egemenlik aygıtına dönüştüğü gerçekliği ile yüzleşilmektedir.

Günümüzde devletler arasındaki hegemonya mücadelesi konvansiyonel cephe savaşları zemininden farklı bir boyuta taşınmıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının yıkıcı etkileri devletleri örtülü ve asimetrik karakteri ağır basan yeni mücadele stratejilerine yöneltmiştir. II. Dünya Savaşından sonra şekillenen liberal Batı Bloku ve komünist Doğu Bloku arasındaki küresel hegemonya mücadelesi, *nükleer caydırıcılık* ve *çevreleme* esasına dayalı Soğuk Savaş (1947-1991) şeklinde cereyan etmiştir. Bu dönemde iki blok arasındaki örtülü mücadelenin ana aktörlerinden birisi de vekâlet savaşçısı terör örgütleri olmuştur (Nye Jr. & Welch, 2021: 202-203).

Tarihin eski çağlarından itibaren şiddet ve tedhiş kullanarak kurulu düzeni hedef alan hareketlerin pek çok örneğine rastlamak mümkündür. Terörün amacı sistematik şiddet kullanarak korku yaymaktır. Kavramın etimolojik kökeni Latince *terrere* kelimesi olup, öngörülemeyen ve bilinmeyen bir tehdit karşısında hissedilen korku ve endişe anlamına gelmektedir (Arıboğan, 2007:15-16). Terörün en önemli bileşenlerinden ve unsurlarından birisi şiddetin bir amaca yönelik oluşudur. Dolayısıyla amaç unsuru terör örgütlerince şiddetin meşrulaştırılması bağlamında kullanılan unsurdur. Şiddetin bağlamından koparılması ve meşrulaştırılmaması durumu, terörün, devlet altı silahlı gruplardan kaynaklı amaçsız bir şiddet sarmalına dönüşmesi anlamına gelecektir (Avcı, 2015: 12). Günümüzde devletlerin örtülü mücadele aracı ve vekâlet savaşçısına evrilen terörizmin amaç unsuru bu yönüyle köklü bir değişikliğe uğramıştır.

Terörün kitle iletişim araçlarında temsili terörizmin dönüşen yüzüyle paralel bir değişim geçirmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ulus-devletin hegemonya mücadelesinde bir araca dönüşen vekil terör orduları gibi kitle medyası da önemli bir kontrol aygıtına

dönüşmüştür. Dolayısıyla terör ve medya ilişkileri bu yeni dönemin hukuksal ve etik tartışmalarının merkezine yerleşmiştir (Demirdüzen & Özel Özcan, 2021: 223). Devletler örtülü mücadele stratejisi kapsamında destekledikleri terör unsurlarını kitle medyası üzerinden legalize etmek için yoğun bir propaganda faaliyetine girişmişlerdir. Medya, süreç içinde haber verme ve enformasyon yayma fonksiyonlarının ötesine geçerek gerçekliğin yeniden inşa edildiği önemli bir kontrol ve denetim aracına dönüşmüştür. Medyanın bu gücü devletlerin de ilgisini çekmiştir.

Egemen güçler yeni dönemde kitle medyasını kontrol etmenin yanında amaçları doğrultusunda şekillendirmiş ve dönüştürmüşlerdir. Kitle iletişim araçlarının fonksiyonel boyutuna odaklı liberal medya analizlerinin yerini zamanla kitle medyasının otoritenin elinde denetim ve kontrol aygıtına dönüştüğüne ilişkin eleştirel medya kuramları almıştır. İletişimin bir iktidar enstrümanına dönüştüğü sürece ilişkin üzerinde durulması gereken önemli bir nokta ise söylemin yeniden üretilmesidir (Foucault, 2019 : 173-174).

Günümüzde ekonomik ve idari olarak kitle iletişim araçlarını kontrol eden egemen sınıfların ve devletlerin şekillendirdiği medya kültürünün varlığı bilinen bir gerçekliktir. Kitle iletişim araçlarını kontrol eden ve yöneten yapılaşmış güç odaklarının medyayı denetim ve hegemonya aracı olarak kullandığına ilişkin analizler günümüzün iletişim çalışmalarında ağırlık kazanmaktadır. Ekonomik ve siyasal erki elinde bulunduran elitlerin aynı zamanda günümüzün en etkin denetim ve siyasa aracı kitle medyasını da kontrol ettiği bir gerçekliktir. Geniş halk kitleleri nazarında iktidarın meşruiyetinin sağlanması sürecinde kitle medyası üzerinden yoğun bir algı operasyonu yürütülmektedir. Kitlelerin rızasının imalatı ve kitlelerin mevcut statükoya biatının sağlanması sorunsalı, kitle iletişim çalışmalarının ekonomi politikasına ilişkin tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Herman ve Chomsky (2017: 71-73), kitle medyasının rıza imalatında bir propaganda ve algı yönetimi aracı olarak kullanımına ilişkin önemli saptamalar yapmaktadır.

Bölgesel ve küresel güç mücadelelerinde terör örgütlerinin vekâlet savaşçısı olarak kullanılması ve yeni nesil savaşların kitle medyasında temsili günümüzde terör-medya ilişkileri sorunsalının merkezinde yer almaktadır. PYD'nin (Partiya Yekîtiya Demokrat-Demokratik Birlik Partisi) Suriye İç Savaşında ABD tarafından vekâlet savaşçısı olarak desteklenmesi ve BBC'de temsili bu kirli stratejiye ilişkin önemli ipuçları içermektedir. Örgüt, Suriye İç Savaşına müdahil ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyon tarafından finansal, siyasal ve askeri anlamda desteklenmekte ve meşru muhatap muamelesi görmektedir. Sahadaki bu gerçekliğin medyaya yansımaları, Batı medyasında PYD propagandasıdır. PYD'nin örgütsel ve ideolojik

hedeflerine, retorikine, eylemlerine ilişkin yoğun bir çerçeveleme stratejisinin izlenmesi Batı medyası içeriklerinde öne çıkarılmaktadır. Bu çalışmada, BBC'nin Suriye İç Savaşı ve PYD temalı haber metinleri üzerinden terörizmi nasıl medyatikleştirdiğinin ve legalize etmeye çalıştığının izleri sürülmektedir (BBC, 2019).

2. DEAŞ'la Korkutup PYD'ye Razi Etmek

Herman ve Chomsky tarafından geliştirilen propaganda modeli, kitle medyasının ekonomi politikasına ilişkin önemli ipuçları taşımaktadır. Kitle iletişim araçlarının egemen sınıfların ve devletin elinde bulunduğu liberal kapitalist ülkelerde, medyanın bir denetim aygıtına ve iktidar enstrümanına dönüşme sürecine ilişkin önemli vurgular içermektedir (Herman & Chomsky, 2017: 72). Sosyolojik olarak toplumda güç ve sermaye belirli grupların elinde bulunmaktadır. Bu minvalde kitle medyasının temel görevi eğlendirici ve bilgilendirici içeriklerle bireyleri bilgilendirerek toplumsal yapıya adaptasyonunu sağlamaktır. Ekonomik ve siyasi gücün sınırlı bir kesimin elinde toplandığı kapitalist sistemlerde, toplumun geri kalanını oluşturan geniş kitlelerin hoşnutsuzluğu potansiyel bir çatışma alanıdır. Dolayısıyla toplumun tüm kesimlerinin sisteme eklenmesi ve çatışma risklerinin bertaraf edilmesi, gücü elinde bulunduran kesimin önemli bir sorun alanıdır. Bu olgu sistematik bir propaganda ve meşrulaştırma sürecini gerekli kılmaktadır. Çalışmanın ana sorunsalını oluşturan terörizmin kitle medyasında meşrulaştırılması olgusu bu propaganda modelini karakterize eden parametrelere ilişkin belirgin ipuçları içermektedir. Bu bağlamda incelenen haber metinlerinde, kitlelerin DEAŞ kaynaklı korku duvarı ile ikna edilirken, bir diğer terör örgütü PYD/YPG'nin meşruiyetine ikna edildiğini açıkça gözlemlemek mümkündür.

Herman ve Chomsky propaganda modelinin temel yaklaşımı, kitle medyası üzerinde sermaye elitleri ve kamusal otoritenin yapılaşmış denetimi aracılığıyla kitle rızasının imal edildiği şeklindedir. Gerek medya kurumlarının finansmanını yapan elitler ve gerekse siyasal ve bürokratik erki elinde bulunduran yapıların şekillendirdiği süzgeç modeli, denetim ve kontrol aygıtına dönüşmüş olan kitle medyası içerikleri ve yayın politikaları üzerinde mutlak bir belirleyiciliğe ve sınırlayıcılığa sahiptir (Windschuttle, 2006: 127). Herman ve Chomsky'nin süzgeç modeli, medya içeriklerinde belirleyici olan eşik beççiliğine benzer şekilde, nelerin sunulacağı veya nelerin süzgeçlere takılacağına karar veren yapılaşmış güç ve denetim blokunun analizine dayanmaktadır (Stevenson, 2015: 39-40). Beş süzgeç modeli olarak da adlandırılabilir yaklaşım şu bileşenlerden oluşmaktadır;

Birinci Süzgeç: Kitle Medyasının Büyüklüğü, Mülkiyeti ve Kâr Yönelimi: Kitle medyası kuruluşlarının organizasyonel büyüklükleri ve bu kuruluşları elinde bulunduran sermaye

yapıları, medya içeriklerinin seçiminde birincil belirleyicilerdir. Süreç içerisinde endüstrileşen kitle iletişim kurumlarının kâr yönelimi ve finansal bağımlılıkları içeriklerin seçiminde belirleyiciliği artan bir faktördür.

İkinci Süzgeç: İş Yapmak İçin Reklamcılık Ruhsatı; Günümüzde endüstriyel iletişimin en temel finansal kaynaklarından birisi reklam gelirleridir. Bu propaganda modelinin, kitle medyası içeriklerinde belirleyiciliğine vurgu yaptığı ticari reklam faaliyetlerine ilişkin boyut, Schiller'in medya emperyalizmi yaklaşımıyla benzerlik göstermektedir. Schiller, Amerikan şirketlerinin denetiminde küresel boyutta faaliyet gösteren medya şirketlerinin ticari karakterli reklam faaliyetleri gibi görünen yapısının aslında siyasal, ekonomik, kültürel, ideolojik ve askeri yönleri ağır basan Amerikan İmparatorluğunu temsil ettiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, Herman ve Chomsky'nin (Herman & Chomsky, 2017: 75-76) süzgeç modelinde kitle medyası içeriklerini belirleyen reklam ilişkileri ve bundan kaynaklı finansal bağımlılık da aynı şekilde örtülü bir siyasal, ideolojik, kültürel ve askeri denetim mekanizmasına işaret etmektedir.

Üçüncü Süzgeç: Kitle Medyasının Haber Kaynakları; Kitle medyası içeriklerinde belirleyici olan faktörlerin başında haber kaynakları ve içerik sağlayıcılar gelmektedir. Bürokratik kişilikler ve sermaye çevreleri gibi hâlihazırda kitle medyasını kontrol eden tarihsel yapılaşmış blokun temsilcileri medya içeriklerinin de en görünür figürlerdir. Dolayısıyla haber ve içeriklerde başvurulan uzmanlıkların, zaten kitle medyasını finansal ve kurumsal olarak kontrol eden yapılaşmış bloka mensup figürlerce temsil ediliyor olması haber ve içerik üretiminde de ikinci bir katı süzgecin varlığına işaret etmektedir.

Dördüncü Süzgeç: Tepki Üretimi ve Zorlayıcıları; Reyting oranları ve geniş izleyici kitlelerine ulaşma isteği medya kuruluşlarının yayın stratejilerinde belirleyicidir. İzleyici kitlelerinin tepkileri, izleyici etki araştırmaları sonuçları, sivil toplum, sermaye çevreleri veya bürokratik kesimler gibi yapılardan gelen tepkiler içeriklerin seçiminde, önceliklendirilmesinde veya arka plana itilmesinde belirleyicidir. Sermaye ilişkileri, reklam ve finansal kaynak bağımlılığı ve tepki mekanizmaları adeta bir sarmal gibi kitle medyasının haber ve içeriklerini belirlemektedir. Siyasal süreçlerde gündeme gelen eleştiriler, dilekçeler, finansal çevrelerden ve sermaye blokundan gelen geri dönüşler veya sivil toplum kuruluşlarınca örgütlenen tepkiler bu faktörler arasında sayılabilir.

Beşinci Süzgeç: Bir Denetim Mekanizması Olarak Anti-Komünizm; II. Dünya Savaşından sonra şekillenen iki kutuplu dünya düzeninin en belirgin karakteristiklerinden birisi de iki blok arasındaki Soğuk Savaşın önemli bileşenlerinden birisi olan propaganda savaşıdır.

Liberal kapitalist blokun dominant gücü ABD öncülüğünde yürütülen propaganda savaşının nirengi noktalarından ve en önemli argümanlarından birisi komünizmle mücadeledir. Komünizmle mücadeleyi kutsallaştıran temel dayanak ise demokratik meşruiyettir. Dolayısıyla liberal ekonomik doktrinin hâkim paradigma olduğu, demokratik ve özgürlükçü dünyanın komünizm tehdidinden korunması yaklaşımı her türlü tedbiri ve tasarrufu meşru kılmaktadır. Herman ve Chomsky'nin propaganda modelinde kitle rızasının imalatındaki en önemli meşruiyet dayanaklarından birisi de adeta bir medya mitine dönüşmüş olan komünizmle mücadele söylemidir (Herman & Chomsky, 2017: 72-103).

Herman ve Chomsky'nin (2017) propaganda modelindeki beş süzgeç, kitle medyasında gündeme alınacak haber ve içerik havuzunu hayli daraltıcı rol oynamaktadır. Bu modele göre bu beş kaynaktan gelen haberler süzgeçten geçerek haber ve içerik olarak gündeme alınmaktadır. Güç ve sermaye paylaşımından dışlanan düşük gelir gruplarından ve muhalif çevrelerden gelen tepkiler ve içerikler ise gündeme alınmamaktadır. Bu bağlamda, sermaye ve gücün sınırlı bir elitin elinde toplandığı liberal kapitalist sistemlerde paradoksal olarak kitle medyasını da kontrol eden bu kesimin siyasasını ve tahakkümünü meşrulaştırması söz konusudur. Bu model kitle iletişim araçları üzerinden küresel düzeyde dolayım sokulan haber ve içerikleri belirleyerek kitle rızasını inşa eden süreci açıklaması bakımından işlevseldir. Yeni nesil savaş çağında araçsallaşmış terörizmin ve vekil terör ordularının meşrulaştırılması sürecinde kitle medyasının üstlendiği role ışık tutması bakımından yaklaşımın önemli saptamaları vardır.

3. Suriye İç Savaşı'nda PYD'nin Konumu

2010 yılında başlayan ve rejim karşıtı bir dizi protesto ve şiddet hareketi şeklinde cereyan eden ayaklanmalar zinciri olarak nitelendirilebilecek Arap Baharının en uzun ve kanlı çatışmaları Suriye İç Savaşında yaşanmıştır. Esad yönetiminin 2011 yılında Dera kentinde duvarlara rejim aleyhtarı sloganlar yazan gençleri hedef alan şiddet uygulamaları kısa sürede tüm ülkeye yayılmıştır. Rejim güçlerinin ülke genelinde olayları bastırmak için güç kullanması gerilimi kısa sürede tırmandırmış ve ülke şiddet sarmalının ortasında kalmıştır. Suriye'nin etnik, dini, mezhepsel ve siyasal dinamikleri Suriye'deki iç savaş besleyen temel faktörlerdir. Ülkede yönetimi elinde bulunduran Nusayri azınlık, genellikle Hristiyan ve Ermenilerle güç paylaşımı yapmaktadır. Ülkenin en büyük etnik ve dini grubunu oluşturan Sünni Arapların yönetimdeki temsili ve görünürlükleri sembolik düzeyden öteye geçmemektedir.

Mezhepsel bir azınlığa dayalı yönetimin baskıcı politikalarının oluşturduğu hoşnutsuz kitlelerin, rejim karşıtı protesto ve şiddet dalgalarına katılması uzun sürmemiştir. 1920 yılında

Fransa ve Birleşik Krallık arasından düzenlenen San Remo Konferansı, I. Dünya Savaşından sonrasında Orta Doğu coğrafyasında yer alan devletlerin paylaşım planlarının sınırlarını çizmiştir. Bu konferansta alınan kararlar doğrultusunda Fransa hakimiyetine bırakılan Suriye’de 1920-1946 yılları arasında Manda Yönetimi hüküm sürmüştür (Şöhret, 2016: 42-43). Bu dönemde ülkedeki Nusayri Alevisi kesimlerden oluşturulan Levant Alayları günümüzdeki Suriye ordusunun omurgasını oluşturmaktadır.

Eski ordu mensubu Salah Cedit’in liderliğini yaptığı Arap Sosyalist Baas Partisi, 1963’te yönetimi elinde bulunduran Suud Hanedanını devirmiş, böylece Baas diktatörlüğü dönemi başlamıştır. Baas rejiminin birinci evresi uzun ömürlü olmamış, parti içinde Hafız Esad liderliğindeki revizyonist kanadın 1970 yılında gerçekleştirdiği ‘‘düzeltici darbe’’ ile Esad dönemi başlamıştır (İnce, 2017: 273). Nusayri azınlığın diktatöryal yönetimi, yıllar içerisinde ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Sünni Arapların tepkisinin hedefi olmuştur. Nusayri azınlık ülke nüfusunun %10 ila %13’ünü oluştururken iktidarı paylaşan gayrimüslim kesimin toplam nüfusa oranı ise %10 civarındadır (Tomar, 2019).

Askeri diktatörlüğün omurgasını oluşturan etnik, dini ve mezhepsel yapılar, 2011 yılında başlayan krizin kısa sürede ülke geneline yayılmasına zemin teşkil eden temel dinamiklerdir. Temsil kabiliyeti son derece sınırlı rejimin, olayları güç kullanarak bastırma yolunu seçmesi ülkeyi kısa sürede şiddet ve çatışma ortamına sürüklemiştir. Rejim karşıtı şiddet olayları olarak başlayan krizin, etnik, dini ve mezhepsel faktörlerden beslenen çok katmanlı bir iç savaşa dönüşmesinin nedenlerinden birisi de emperyal güçlerin dış müdahaleleridir (Ağır & Tatlı, 2020: 35). Ülkede faaliyet gösteren yabancı militanlar ve vekil terör orduları, ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyon ile rejimi destekleyen Rusya ve İran gibi güç bloklarının Suriye İç Savaşı stratejilerinin uzantıları konumundadır (Polat, 2016: 143-144).

PKK¹/KCK² Terör Örgütünün Suriye kolu PYD/YPG³, 2012 yılından itibaren ülke geneline yayılan çatışmaların etkin aktörlerinden birisidir. PYD, uzun yıllar boyunca PKK’nın Suriye kolu⁴ faaliyet olarak gösteren örgüt unsurlarının omurgasını oluşturduğu bir yapıdır.

¹ Partiya Karkerên Kurdistanê

² Koma Civakên Kurdistan-Kürdistan Topluluklar Birliğı

³ YPG Yekîneyên Parastina Gel-Halk Koruma Birlikleri

⁴ PKK 1978 yılında Marksist-Leninist ideoloji ekseninde kurulmuştur. Örgüt, Kürt halkının siyasi ve ekonomik haklarını savunduğu söylemi üzerine temellendirilmiş bir retoriği benimsemiştir (Çelik, 2019, s. 115). PKK’nın siyasi hedefi İran, Irak, Türkiye ve Suriye’nin belirli bölgelerini içine alan dört parçalı konfederatif sözde ‘‘Kürdistan’’ devleti kurmaktır. Abdullah Öcalan tarafından hazırlanan ve deklare edilen ‘‘Kürdistan Devriminin Yolu’’ başlıklı belge PKK’nın siyasi manifestosu olarak kabul edilmiştir. Bu ideolojik söylem ve kimlik örgütün İran kolu PJAK ve Suriye kolu PYD tarafından da benimsenmiştir (Cantenar & Tümlü, 2016, s. 18). Örgütsel hedeflerine ulaşmak için silahlı şiddeti yoğun olarak kullanan PKK, en kanlı eylemlerini Türkiye’ye yönelik olarak gerçekleştirmiştir.

2000’li yıllara kadar faaliyetlerini tek çatı altında yürüten PKK, bu tarihlerden itibaren eş zamanlı olarak İran, Irak ve Suriye’de müstakil örgütlenmelere gitmiştir (Çotu, 2017: 298). 2000’li yılların başlarında Orta Doğu ve Suriye özelinde yaşanan bir dizi gelişme, PYD’nin kuruluşuna zemin hazırlamıştır. PYD bu süreçte 2003 yılında PKK’nın Suriye kolu olarak kurulmuştur. Örgüt, çatı yapı konumundaki PKK/KCK’nın Marksist-Leninist çizgisini benimsemektedir. Radikal sol ideolojik kodlar ekseninde örgütlenen PYD, PKK’nın 2000’li yıllarda dönüşen teorik ve retorik yapısına benzer şekilde “demokratik konfederalizm” söylemini de aynı şekilde benimsemiştir (Acun & Keskin, 2017: 10). Konfederalizm ideolojisi esas itibariyle sözde “*Kürdistan*” hedefinin yönetim modeline olduğu kadar, projenin coğrafi kapsamına da işaret etmektedir.

Abdullah Öcalan’ın 1998 yılında Türkiye’nin baskıları ile Suriye’den çıkarılması ve Türkiye ile Suriye arasında terörle etkin mücadeleyi de kapsayan Adana Mutabakatı’nın imzalanması, Örgütün Suriye’deki eylemselliğini dönemsel olarak baskılamıştır. 11 Eylül saldırılarından sonra küresel düzeyde radikalizmle mücadele stratejisi ve “*önleyici savaş doktrini*” kapsamında ABD, 2001 yılında Afganistan’ı, 2003 yılında Irak’ı işgal etmiştir. İkinci Irak İşgali ve Saddam Rejiminin devrilmesi sonrasında ortaya çıkan güç boşluğu örgütün bir dönüşüm ve değişim sürecine girmesine neden olmuştur (Köylü, 2018: 75). Bu dönemde ABD, yürüttüğü nükleer enerji programının yanı sıra teröre destek verdiği gerekçesi ile İran’a yönelik baskısını arttırmıştır. İran’la ve Lübnan Hizbullah’ı ile yakın ilişkileri dolayısıyla Suriye de ABD öncülüğündeki koalisyonun askeri ve diplomatik baskılarının ve yaptırımların hedefi olmuştur. ABD ve uluslararası koalisyonun Orta Doğuya yaptığı büyük askeri yığınağın baskıladığı Irak ve Suriye’de oluşan stratejik boşluk, PKK’nın yeniden zemin kazanarak güçlenmesine ve Suriye kolu PYD/YPG’nin etkinliğini arttırmasına neden olmuştur. (Yaycı, 2019: 334).

Örgütün silahlı kolu YPG’ye ilave olarak kadın militan kolu YPJ⁵ ayrı bir yapı olarak örgütlenmiştir. Suriye nüfusunun yaklaşık %7 ila %10’luk kesimini Kürtler oluşturmaktadır. PYD, 2012 yılından itibaren Kürt nüfusun yoğun olduğu ülkenin kuzeydoğusundaki yerleşim yerlerinde hızla örgütlenmiş, iç savaşta etkinliğini arttırmıştır. Suriye’nin kuzeyinde yer alan Haseke, Ayn El Arap, Tel Abyad, Afrin, Kamışlı ve Mümbiç gibi yerleşim yerlerinde hızla zemin kazanmıştır (Şahin & İrdem, 2017: 37). 2014 yılı başlarına gelindiğinde örgüt, Esad rejimi ile muvazaalı anlaşmalar yaparak ciddi bir direnişle karşılaşmadan Suriye’nin kuzeyini ABD desteği ile işgal ederek, bölgede kanton yönetimleri oluşturmuştur (Baczko, vd.,

⁵ Yekîneyên Parastina Jin

2018:199-203). 911 km²'lik güney sınırının küçük boşluklar dışında bir terör örgütü tarafından işgal edilmiş olması, Türkiye açısından ciddi güvenlik endişelerini tetikleyen bir faktör olmuştur.

4. Bir Vekâlet Savaşı Modeli: PYD-DEAŞ Mücadelesi

ABD ve Batı Kamuoyunun son çeyrek yüzyıllık süreçte odaklandığı cihadi selefizmle mücadeleye eklenmesi, etnik kimlik kalkanından sonra örgüte ikinci bir meşruiyet alanı açmaktadır. Bu bağlamda “*selefist cihatçı terörle mücadele ettiği*” söylemi, PYD/YPG'nin “*Suriye Kürtlerini korumak için savaştığı*” propagandası ile birlikte sıklıkla kullanılmaktadır. Buna karşılık PYD/YPG'yi karakterize etmek için kullanılan birincil argümanın etnik kimlik vurgusu olduğunun altını çizmekte fayda vardır. Etnik arındırma eylemleri, infazlar, sürgünler, insan ticareti, yaşı küçük çocukları zorla silahaltına alma gibi bir dizi insan hakları ihlalleri, Suriye'nin kuzeydoğusunda yer alan birçok yerleşim yerini işgal eden PYD/YPG kaynaklı terörün gerçekliğidir. Buna karşılık örgütün bu eylemlerinden büyük oranda etkilenen grupların başında, paradoksal olarak örgütün temsil iddiasında bulunduğu Suriye Kürtleri gelmektedir (Acun & Keskin, 2017: 53).

2004 yılında Irak El Kaidesi olarak ortaya çıkan ve 2014 yılında müstakil bir örgüt olarak yeniden yapılanan DEAŞ⁶, kuruluşundan kısa bir süre sonra Suriye'nin kuzeydoğusunda PYD ile hâkimiyet mücadelesine girmiştir. 2014 yılından itibaren Irak'ta kanlı eylemler, infazlar ve sistematik şiddet görüntüleri ile görünürlüğü artan DEAŞ, kısa süre içerisinde Suriye'ye yönelmiştir (Cengil & Aydın, 2014: 53-54). PYD/YPG'nin, 2012 yılından itibaren ülkenin kuzeyindeki işgalleri sırasında imza attığı; çocukların zorla silahaltına alınması, uyuşturucu madde ve insan ticareti, sivil halka yönelik baskı ve katliamlar, etnik arındırma eylemleri gibi insan hakları ihlalleri ile dolu sicili, DEAŞ'la mücadele maskesi altında Batı kamuoyunda ve kitle medyasında aklanmıştır. DEAŞ'ın Suriye İç Savaşının etkin aktörlerinden birine dönüşmesi ABD'nin krize müdahale zeminini şekillendirmiştir. ABD Suriye politikasını cihadi selefizmle ve onun vücut bulmuş hali DEAŞ'la mücadele üzerine temellendirmiştir (Kerman & Efegil, 2017: 186).

ABD'nin DEAŞ'la mücadelede bir terör örgütünü vekâlet savaşçısı olarak sahaya sürmesi, Türkiye'nin ulusal güvenlik endişelerini arttırmıştır. Bu tartışmalı stratejik tercih PKK'nın Suriye kolu PYD/YPG'nin iç savaşdaki rolünü belirlemiştir. PYD/YPG Suriye'deki

⁶ Dawlah al-Islamiyah fil-'Iraq wa ash-Sham (Irak Şam İslam Devleti)

işgallerini, eylemlerini ve insan hakları ihlallerini ABD'nin "cihadi selefizmle mücadele" söylemine eklenerek meşrulaştırma yoluna gitmiştir. PYD/YPG, örgütsel ve ideolojik hedeflerini gerçekleştirmek için bu meşruiyet zeminine konumlanırken, Suriye krizi süresince rejim güçleri ile çatışmaya girmekten kaçınmıştır. Örgütün Suriye iç savaşında izlediği üçüncü yol stratejisine karşılık Esad rejimi de örgütün eylemlerine ve işgallerine zımnen göz yummuştur (Kerman & Efegil, 2017: 169-170).

Bu süreçte ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyonunun desteklediği ve rejimin göz yumduğu PYD/YPG, kısa sürede Suriye'nin kuzeydoğusunda yer alan geniş bir coğrafi alanı önemli bir engelle karşılaşmadan işgal etmiştir. DEAŞ'ın 2014 ve 2016 yılları arasındaki hızlı ve şaibeli yükselişi benzer şekilde sona ermiş, örgüt iki yıl gibi kısa sürede adeta erimiştir. İlginç bir şekilde DEAŞ'ın Suriye'de kontrol ettiği geniş coğrafi alan bu kısa sürede ABD himayesindeki şaibeli zaferlerle PYD/YPG'nin eline geçmiş, örgüt Suriye'nin kuzeyinde ve doğusunda yaklaşık 50 bin km²'lik bir alanı işgal etmiştir (Acun & Görücü, 2023: 10).

5. PYD'nin BBC'de Temsili

BBC⁷ 1927 yılında İngiliz kamu yayıncısı olarak kurulmuştur. BBC, Avrupa menşeli diğer kamu yayın kuruluşlarından önemli farklılıklar göstermektedir. BBC'yi farklı kılan yapısal özellik "kraliyet berati" ile kurulmuş olmasıdır. Kraliyet beratının sağladığı korunaklı alan, İngiliz kamu yayıncısına hükümet ve merkezi bürokrasi karşısında özerk bir statü sağlamıştır (Çaplı, 2005: 55-58). İngiltere'de özel medya şirketlerinin kurulmasına olanak sağlayan yasal düzenleme 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Avcı, 2010: 24). Bu düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle BBC'nin kamusal yayıncılık tekeli sona ermiştir. Dünyada televizyon yayıncılığı alanında 1980'li yıllara kadar kamusal yayıncılık hâkim iken bu dönemden itibaren özel medya şirketleri yaygınlaşmaya başlamıştır.

BBC'de üst düzey görevlerde bulunmuş olan John Reith, televizyon yayıncılığının bir eğlence ve boş zaman etkinliği olmaktan öte kitleleri bilinçlendirme ve eğitime fonksiyonuna işaret etmektedir. Üst yönetim kademelerinin bu tespitinden hareketle kitle medyasının toplumu etkileme, yönlendirme ve kontrol fonksiyonunun BBC yayın ilkelerine de yön veren temel dinamiklerden biri olduğu söylenebilir (Başçı, 2018: 61). Kurumsal pratiklerin yön verdiği BBC yayın ilkeleri, dönemin kamusal yayıncılık anlayışından etkilenerek şekillenmiştir.

BBC yayın politikası, genel yayın ilkelerinden ve spesifik başlıklar altında belirlenen kategorik ilkelerden oluşmaktadır. Faaliyetlerini sürdürmek için ihtiyaç duyduğu finansal

⁷ British Broadcast Corporation

kaynağı, Kraliyet beratı ile tanınan yasal dayanak kapsamında ruhsat harçlarından elde eden BBC, yayıncılık ilkelerini kamusal yayıncılık hizmeti anlayışına dayandırmakta ve kendisini kamusal yayıncılık hizmeti yükümlüsü olarak tanımlamaktadır. Kraliyet beratının tanıdığı korunaklı alanda, özerk bir yayın anlayışı benimsemiştir. Buna karşılık zaman zaman hükümet politikaları ile çatıştığı noktalarda, kamusal otorite perspektifi ile örtüşen bir yayın politikası izlediği de olmuştur (Yalçın, 2015: 102-103). Bu dinamiklerin şekillendirdiği yayın politikası altında, “terör haberciliği ilkeleri” ayrı bir başlık altında düzenlenmiştir. Buna göre BBC’nin terör haberciliğinde bağlayıcı olarak kabul ettiği metin, 11 Eylül Saldırılarından sonra revize edilen İngiltere terörle mücadele yasası, yani Anti-Terrorism Act adlı yasal düzenlemedir (Katılmış, vd., 2022: 880).

Suriye İç Savaşında terörün medyada temsili noktasında iki sorunlu perspektifin ön plana çıktığını söylemek mümkündür. Olgunun birinci boyutu DEAŞ’ta vücut bulan cihadi selefizm üzerine temellendirilen ve İslam’ı terörle ilişkilendiren sorunlu yaklaşımdır (Uluç & Küngerü, 2018: 299). Bu perspektif BBC haber ve içeriklerinde de belirgindir. Terörün medyada temsili noktasında öne çıkarılan ikinci boyut ise PYD/YPG’nin meşrulaştırılmasında izlenen yayın politikası ve algı yönetimi süreçlerine ilişkindir. ABD’nin 2000’li yılların başlarından itibaren “İslami radikalizmle mücadele” stratejisi ekseninde yapılandırılmış söylem, diplomasi diline olduğu kadar kitle medyası içeriklerine de hâkim olmuştur. PYD/YPG terörünü meşru gösteren şaibeli propaganda örtüsü, bu noktada DEAŞ’la mücadele mizansenine üzerine temellendirilmiştir. Marksist ve Leninist bir ideolojik çizgiyi benimseyen PYD/YPG, örgütsel ve siyasi hedeflerini gerçekleştirmek için şiddeti bir propaganda dili olarak kullanırken sayısız hukuksuzluklara ve insan hakları ihlallerine imza atmıştır. Buna karşılık örgütün bu karanlık yüzü kitle medyası içeriklerinde propaganda örtüsü ile perdelenmektedir (Hocaoğlu, 2019).

PYD/YPG’yi çerçeveleyerek ve meşrulaştırarak dünya kamuoyuna sunulması sürecinde kullanılan temel motiflerin başında etnik kimlik vurgusu gelmektedir. Çerçeveleme medya temsillerinde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Medyada temsil edilen olguların belirli yönlerinin öne çıkarılarak önemli hale getirilmesi, dolayısıyla söz konusu gerçekliğe ilişkin kitle algısının yönlendirilmesidir (Özarlan & Güran, 2015: 33). BBC haber ve içeriklerinde PYD/YPG ile özdeşleştirilmiş etnik kimlik vurgusu sıklıkla kullanılmaktadır. Örgüt militanlarından çoğunlukla “*Kürt savaşçılar, Kürtler, Kürt ordusu*” gibi dezenformatif ibarelerle bahsedilmektedir. PYD/YPG’nin işgali altındaki bölgelere ilişkin insani dram, yıkım, göç ve katliamlarda “*kurban kitlesi*” olarak işaret edilen kimlik ise Kürtlerdir. Dolayısıyla

BBC'deki PYD/YPG temsillerinde öne çıkan örgüt imajı “*DEAŞ kaynaklı cihadi selefizm saldırganlığına karşı Suriyeli Kürtleri koruyan meşru milis gücü*” portresidir (Cale, 2015).

6. Yöntem ve Materyal

Kitle iletişim araştırmalarında, haber ve içeriklerin analizlerine ilişkin materyal incelemesi çalışmaları giderek ağırlık kazanmaktadır. Metinlerde güç ve iktidar ilişkilerine odaklı bir yöntem olarak eleştirel söylem analizi tekniği öne çıkmaktadır. Suriye krizine müdahil ülkelerin başında gelen ABD'nin, iç savaş ekseninde yürüttüğü bölgesel ve küresel hâkimiyet mücadelesinde vekâlet savaşçısı olarak kullandığı PYD/YPG'ye ilişkin meşrulaştırıcı propagandanın ortaya çıkarılmasında faydalanılacak ideal yöntemin materyal incelemesi olacağı hususu ön plana çıkmıştır.

Çalışmada, bu alanın en önemli kuramlarından biri olan rızanın imalatı veya diğer adı ile Herman ve Chomsky propaganda modeli esas alınmıştır. Medya içeriklerinde gömülü güç, iktidar ve siyasa temalarına odaklı yaklaşımı esas alan eleştirel söylem analizi tercih edilmiştir. Teun van Dijk tarafından geliştirilen bu analiz tekniği ile seçilen haber metinleri çözümlenmiştir (Şah, 2020: 218). Analizlerde, Voyant analiz araçları ile ortaya çıkarılan kavramsal yoğunluk tablolarında öne çıkan iki temanın izleri sürülmüştür. PYD/YPG'yi legalize etmek için kullanılan etnisite vurgusu birincil kavram olarak ele alınmıştır. Veri tasnifi aşamasında öne çıkan ve DEAŞ'la ilişkilendirilerek işlenen cihadi selefizm vurgusu tamamlayıcı bir meşruiyet dayanağı olarak irdelenmiştir. Metinlerde PYD/YPG'yi, ABD öncülüğündeki koalisyonun tehdit algılamasında üst sıralarda yer alan cihadi selefizmle mücadele eden seküler bir müttefik olarak kodlayan vurgular analiz edilmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın, teorik ve kuramsal bağlamına uygun olarak seçilen elektronik materyaller incelenmiştir (Creswell, 2013: 187-188). İncelenecek materyaller seçiminde amaçsal örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme, mülakat gibi veri toplama yöntemleri dışında elektronik materyallere erişim de kullanılmaktadır (Kıral, 2020:172). BBC Dünya Servisinin Orta Doğu Haberleri bölümünde yer alan Suriye İç Savaşı, PYD/YPG ve DEAŞ temalı haber ve içerikler taranarak incelenecek elektronik materyaller seçilmiştir. İnceleme konusu metinler ve içerikler söylem analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

Çalışmada iki örgüt arasındaki en yoğun çatışmaların yaşandığı Ayn El Arap ve Rakka olaylarına ilişkin haber metinleri seçilerek vekâlet savaşı ve araçsallaştırılmış terörizmin kitle medyasında meşrulaştırılmasına ilişkin göstergeler kristalize edilmeye çalışılmıştır. Zaman

aralığı bağlamında kesitsel örneklem seçimi yapılmıştır. Çalışmada, kitle medyasının devletin ve egemen güçlerin denetim aygıtına dönüştüğüne ilişkin kuramsal boyutu destekleyici haber ve içeriklerin izi sürülmüştür.

Veri seçimi sürecinin ikinci aşamasında, elde edilen haber metnlerinin ve içeriklerin tasnif edilerek materyallerin sınıflandırma işlemi yapılmıştır. Bu aşamada çalışmanın teorik ve kuramsal boyutunu destekleyen verilerin belirlenmesi amaçlanmıştır (Neuman, 2014: 662). Teknolojik gelişmelere bağlı olarak medya mecralarının görsel ve dijital alanlara taşınması, elektronik materyalleri öne çıkan veri kategorisi haline getirmiştir (Merriam, 2013: 130-131).

Haber metinlerinde öne çıkarılan vurguların belirlenmesi amacıyla veriler görselleştirilirken Voyant analizi sistemi kullanılmıştır. Voyant analizi, metinlerdeki ve içeriklerdeki kelime sıklığını ve kavram yoğunluğunu ortaya çıkarmak için kullanılan metin analiz aracıdır. Web tabanlı bir metin analiz ve tarama aracı olan Voyant, içeriklerdeki kavram yoğunluğu ve kavramsal ilişki algoritmalarını ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır (Öztemiz & Özel, 2020: 396-397). Ayn El Arap ve Rakka çatışmalarına ilişkin verilerdeki kavramsal ve tematik yoğunluklar belirlenmiştir. Kesitsel olarak seçilen metinlerin tamamının Voyant analiz araçları ile çözümlenmesi sonucunda elde edilen kavramsal yoğunluk tabloları ışığında öne çıkan vurgular incelenmiştir.

Haber ve içeriklerde “Kürt kimliği” ile özdeşleştirilmiş etnik kimlik vurgusunun PYD/YPG’yle ilişkilendirilerek kullanıldığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar dikkate alınarak, haber metnlerinin çözümlenmesinde baz alınacak birincil meşruiyet dayanağı etnik kimlik vurgusu olarak tercih edilmiştir. Çalışma kapsamında öne çıkan kavramlar ve vurgular dikkate alınarak seçilen toplam altı haber metni çözümlenmiştir. Ayn El Arap Çatışmalarına ilişkin üç haber metni ve Rakka Çatışmalarına ilişkin üç haber metni seçilmiştir. Etnik kimlik vurgusuna ilave olarak selefist terörle mücadele vurgusunun veri görselleştirme sürecinde öne çıkan en güçlü tamamlayıcı argüman olması, bu fenomeni yoğun olarak öne çıkaran Rakka Çatışmaları sürecine ilişkin haber metinlerini çözümlene gereğini ortaya çıkarmıştır.

7. Bulguların Yorumlanması

7.1. “Kürtler ‘İŞİD’le Savaşıyor”

2014 yılı Eylül ayında DEAŞ’ın Ayn El Arap’a saldırması, kentte sıkışan militanlarına ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyondan hava ve kara desteği sağlamak amacıyla PYD/YPG tarafından yoğun bir propagandanın başlatıldığı süreç olmuştur. Örgüt ayrıca Türkiye-Suriye sınırından PKK militanlarının geçişine izin vermesi için uluslararası

kamuoyunda tartışmalı ve dezenformatif argümanlarla Türkiye'yi hedef alan bir kara propaganda süreci yürütmüştür. Söz konusu dönemde Suriye krizine müdahil Batılı ülkeler ve ABD tarafından benimsenen söylem, örgüt tarafından dillendirilen tartışmalı propaganda dili ile örtüşmektedir. Türkiye'nin, güney sınırlarında her türlü terör oluşumunu ulusal güvenliğine yönelik bir tehdit olarak nitelendireceğine ve buna izin vermeyeceğine ilişkin demeçleri, "PYD/YPG'nin DEAŞ karşısında yalnızlaştırılması" olarak yorumlanmıştır. Bu dönemde Suriye krizi odaklı tartışmalarda diplomasi diline, örgüt söylemlerine ve kitle medyası içeriklerine hâkim olan ortak jargon bu ekseninde şekillenmiştir.

Söz konusu dönemde,14 Ocak 2015 tarihli ve "Kürtler IŞİD'e karşı savaşta birlik istiyor" başlıklı haber, Ayn El Arap kentine yönelik DEAŞ saldırılarının devam ettiği süreçte PYD/YPG tarafından dillendirilen ve hedefinde Türkiye'nin olduğu kara propagandanın BBC haber ve içeriklerinde yinelenmiş halidir. Haberin başlığında tercih edilen etnik kimlik vurgusu vekil terör ordusunu perdeleyen ve örgütü Suriyeli Kürtleri savunan meşru milis gücü olarak çerçeveyeleyen propagandif bir vurgudur. Haberin başlığında PYD/YPG'yi nitelemek için tercih edilen "Kürtler" ibaresi, örgütü etnik kimlik vurgusuyla meşru milis gücü olarak çerçeveyeleyen bir yaklaşımdır.

PYD/YPG, 2012 yılından itibaren Suriye'nin kuzeydoğusunda işgal ettiği yerleşim yerlerinde sadece etnik temizlik yapmakla kalmamış ideolojik ayrıştırma da yapmıştır. Bu süreçte yüzbinlerce Suriyeli Kürt kökenli sivil yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalmış, örgüt baskılarından kaçarak Irak'ın kuzeyine ve Türkiye'ye sığınmıştır (İyiat, 2018: 8-9). Suriye nüfusunun yaklaşık %10'unu Kürtlerin oluşturduğu düşünülürse, yaklaşık iki milyon Suriyeli Kürtün yarısına yakınının PYD/YPG tarafından göçe zorlandığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla faşizan uygulamaları ve insan hakları ihlalleri ile işgal ettiği bölgeleri insansızlaştıran ve terör garnizonlarına çeviren PYD/YPG'nin ihlallerinden en fazla etkilenen grupların başında Suriyeli Kürtler gelmektedir. Bu bağlamda, temsil ettiğini iddia ettiği Kürt nüfusu da baskıcı uygulamalarla sindiren örgüt için metinde kullanılan etnik kimlikle ilişkilendirme yönteminin, terörü legalize eden bir çerçeveleme olduğunu söylemek mümkündür.

Haber başlığında ve içerikte öne çıkarılan bir diğer husus ise DEAŞ için kullanılan "İslam devleti" nitelemesidir. Söz konusu dönemde BBC'de, Suriye krizi ve DEAŞ temalı haber ve içeriklerde bu nitelemenin sıklıkla kullanıldığını görmek mümkündür. Özellikle DEAŞ'ın Irak'ta Musul'u, Sincar'ı ve Suriye'de Rakka'yı işgal sürecinde kanlı infazları ve siyah üniformalı militan görüntüleri eşliğinde Batı medyasında tırmandırılan "selefi cihatçı terör

tehdidi” algısından beslenen DEAŞ imajı, İslam’ı terörle ilişkilendirilen sorunlu bir kitle medyası dili olmuştur. Bu yaklaşımla, yaygın bir propaganda yöntemi olan karşıtlık ve korku duvarı ile zora dayalı ikna metodunun temellendirildiğini söylemek mümkündür. DEAŞ ekseninde oluşturulan korku duvarı, metinde PYD/YPG’yi meşrulaştırmak için kullanılmıştır.

Küresel düzeyde medya içerikleri üzerinden yayılan ve İslam’la ilişkilendirilen bu korku duvarına karşıtlık oluşturacak şekilde temellendirilen, *“meşru Kürt milis gücü”* çerçevesi PYD/YPG için yapılan yaygın imaj çalışması olmuştur. İçerikte geçen, *“Gülsüm Türkiyeli bir Kürt’tü, ancak Irak Kürdistanı’nın Kandil Dağları’nda Kürdistan İşçi Partisi (PKK) militanlarıyla eğitim gördü ve Suriye’de Kürtlerin yönettiği bir kasaba olan Kobanê’de çatışmalarda öldü.”* şeklindeki vurgular, ABD ve İngiltere de dahil birçok Batılı ülkenin terör örgütleri listesine aldığı PKK’yı da etnik kimlik çerçevesi ile meşrulaştıran son derece tartışmalı ifadeler içermektedir. İlgili bölümde değinildiği üzere BBC yayın ilkeleri başlığı altında spesifik bir alt başlık olarak düzenlenen terör haberciliği konusunda bağlayıcı kabul ettiği, İngiltere terörle mücadele yasası hükümlerine aykırı bir yaklaşımı güçlü ve tartışmalı vurgularla çığnemiştir. İngiltere terörle mücadele yasası hükümlerine göre PKK terör örgütleri listesinde yer almaktadır.

Metinde, PYD/YPG saflarında faaliyet gösterirken öldürülen kadın teröristin cenazesine ilişkin propagandif ifadeler ve PKK ve PYD/YPG’yi Kürt kimliği ile özdeşleştiren dezenformatif vurgular belirgindir. Haber metnindeki, *“...Gülsüm’ün ailesi üç ayrı bölge arasında hiçbir ayırım yapmaz. ‘Kürdistan’ın her yerinden Kürt savaşçılar Kobani’ye gitti’ diyor babası. ‘Bu, Kürtlerin bir araya geldiği anlamına geliyor’ dedi.”* şeklindeki ifadelerde geçen *“...üç ayrı bölge”* ve *“...Kürdistan’ın her yerinden Kürt savaşçılar Kobani’ye gitti.”* ifadelerinde, PKK/KCK’nın sözde tüzüğünde yer alan ve elebaşı Abdullah Öcalan tarafından teorize edilen sözde *“dört parçalı Kürdistan”* projesine doğrudan atıf vardır. Irak’taki PKK kamplarından YPG saflarında savaşmak üzere Suriye’ye geçen militanların, sözde *“Kürdistan”*ın *“...üç ayrı bölgesinden”* Ayn El Arap’a giden *“Kürt savaşçılar”* olarak nitelendirilmesi söz konusudur. Suriye’nin kuzeyinde Ayn El Arap, Ayn İsa, Mümbiç, Tel Abyad, Afrin gibi bölgeleri işgal ettiği süreçte yüzbinlerce Suriyeli Kürt’ü göçe zorlayan PYD/YPG’nin güçlü bir etnik kimlik vurgusu ile meşru milis gücü olarak çerçevesi görülmektedir. Örgütün DEAŞ’la giriştiği hakimiyet mücadelesinin ve işgallerinin, *“Suriyeli Kürtleri seleftist cihatçı terörden korumak için yürütülen meşru müdafaa”* şeklinde ambalajlanarak dünya kamuoyuna sunulduğu açıkça görülmektedir.

İçerikteki, “...*Son aylarda PKK ve Suriye'deki kardeş grubu YPG, Irak ve Suriye'de İslam Devleti'ne (İD) karşı en önde gelen ve etkili güçler arasında yer aldı.*” ibareleri, metnin genelinde etnik kimlik vurgusu ile birlikte ikinci temel meşruiyet kamufлаjı olarak kullanılan “*cihadi selefizmle mücadele*” argümanına işaret (Cale, 2015). Anılan dönemde Batı medyası içeriklerinde ve BBC’de PKK/KCK/PYD/YPG için meşruiyet ambalajı olarak kullanılan “...*Örgütün DEAŞ kaynaklı cihadi selefizmle mücadeleye öncülük eden Kürt milis gücü*” olduğu dezenformasyonu güçlü vurgularla işlenmektedir.

Metnin genelinde örtülü olarak işlenen bir diğer husus ise Türkiye’nin, içerikte “*İslam Devleti*” ibareleri ile ve terörü İslam’la ilişkilendirerek sunulan DEAŞ’a zımnen destek verdiğiine ilişkin kara propagandadır. Keza söz konusu dönemde gerek PKK/KCK gerek PYD/YPG tarafından dillendirilen, Türkiye’nin PYD/YPG’ye karşı DEAŞ’ı desteklediği dezenformasyonu Batı medyası ve BBC içeriklerinde de sıklıkla vurgulanmıştır. Bu tür haberler, yine etnik kimlik vurgusu ile “*Kürt savaşçılar*” olarak çerçevelenen PYD/YPG ve “*İslam Devleti*” olarak İslam’ı terörle ilişkilendiren sorunlu bir nitelemeyle sunulan DEAŞ karşıtlığı üzerine temellendirilmiştir.

Haberin son bölümlerinde geçen “...*Kürt kadınları, İslami peçelerden çok Venedik mendillerini andıran başörtüleri takarak ağlıyor ve genç erkekler bir elleriyle zafer işaretleri yapıyor, diğer elleriyle PKK'nın hapisteki lideri Abdullah Öcalan'ın posterlerini kaldırıyor.*” ibarelerinin altı çizilmektedir. Küçük yaştaki kız çocuklarını dağ kadrolarına katmak için kaçırılan ve terör kamplarında kadın ve çocuklara yönelik cinsel istismar eylemlerinin odağı haline gelen PKK/KCK/PYD/YPG’yi, “*Kürt kadını kimliğini yücelten*” bir yapı olarak çerçeveleyen tartışmalı vurgulardır. Kadınlara yönelik istismarların odağındaki terör örgütünü, evrensel kadın hakları değerleri manzumesine eklemeyerek ambalajlayan dezenformatif ibarelerde karşıtlık ve korku duvarı olarak kullanılan “...*İslami peçeler*” yaftalaması kalın çizgilerle, İslamofobik bir yaklaşımın altını çizmektedir.

7.2. “Kürtlerle Birlikte Savaşan İngiliz Gönüllü”

Batı medyası ve BBC tarafından yürütülen yayın stratejisi, DEAŞ’ın dijital mecralarda yürüttüğü dezenformasyondan kaynaklı selefist radikalleşme trendine karşıt bir radikal sol radikalleşme rüzgârına neden olmuştur. PYD/YPG saflarında savaşmak üzere Suriye’ye gelen Avrupa menşeli teröristlerle yapılan mülakatlarda, militanları örgüt saflarında savaşmaya iten dinamikler iki temel motivasyon kaynağına işaret etmektedir. Bunlardan birincisi, Batı medyası ve BBC içeriklerinde ambalajlandığı şekliyle PYD/YPG’nin Suriyeli Kürtleri selefist cihatçı terörden koruyan yapısı ve örgütün Marksist-Leninist ideolojisinin oluşturduğu cazibedir.

Diğeri ise haber metinlerinde “...İslam Devleti militanları” olarak verilen DEAŞ’ın Irak ve Suriye’deki kanlı eylemlerinden ve insan hakları ihlallerinden etkilendiklerine ilişkin motivasyondur.

15 Mart 2015 tarihli ve “İŞİD’e karşı savaşmak için Kürtlerle birlikte gönüllü olmak” başlıklı haber, İngiliz uyruklu bir militanı PYD/YPG saflarına katılmaya yönelten faktörleri konu alan propagandif vurgularla örülüdür. Başlıkta DEAŞ’a atfen tercih edilen “İŞİD” nitelemesi, benzer haber metinlerinde sıklıkla kullanılan ve İslam’ı terörle ilişkilendiren bir ibaredir. PYD/YPG saflarında “gönüllü” kisvesi altında savaşan yabancı uyruklu teröristlerin, aslında Batılı ülkelerden gelen paralı askerler ve istihbarat elemanları olduğu hususu zaman zaman Türkiye tarafından dile getirilen bir gerçekliktir. YPG saflarında savaşırken ölen yabancı uyruklu teröristlerin çok azının Batılı eski asker oluşu, paralı askerlerin ve istihbarat elemanlarının daha ziyade cephe gerisinde eğitim ve cephe gerisi destek süreçlerinde görev aldıklarına işaret etmektedir (Özkızılcık, 2018). Habere konu İngiliz uyruklu teröristin de eski bir asker oluşu, YPG saflarında savaşan “gönüllü” profili ile makyajlanan yaygın bir militan tipolojisine işaret etmektedir.

Haberin “... Suriyeli Kürtler, ülkelerinin kuzeyinde İslam Devleti (İD) güçleriyle şiddetli bir savaşa giriyor ve giderek artan bir şekilde yabancı gönüllüler kendilerini ön saflarda buluyor.” şeklindeki altı çizilen vurgular, Batı medyası ve BBC içeriklerinde PYD/YPG’nin meşrulaştırılmasında kullanılan iki majör argümanı tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir. Bunlardan birincisi PYD/YPG için kullanılan “Suriyeli Kürtler” nitelemesi ile temellendirilen etnik kimlik vurgusu ve meşru milis gücü propagandasıdır. İkincisi ise, PYD/YPG’nin meşruiyet ambalajını taçlandırmak için kullanılan korku duvarı argümanıdır. Suriye’nin kuzeyindeki selefist tehdit kaynağı olarak sunulan “İslam Devleti güçleri” zora dayalı ikna metodolojisinin merkezindeki vurgudur. Suriye’ye atfen kullanılan “...ülkelerinin” ibaresi, PYD/YPG’nin sözde “Batı Kürdistan” olarak nitelendirdiği Suriye’nin kuzeydoğusuna veya örgütün adlandırdığı şekliyle “Rojawa”ya örtülü referans vermektedir. Metin, cephede yaralanan Jim adlı yabancı uyruklu teröristle, tedavi olduğu örgüte ait sağlık tesisinde yapılan mülakat üzerine temellendirilmiştir. İçerikte geçen “...Jim, savaşa katılmak için ayrılmadan önce bir İngiliz askeri idi, daha sonra Londra’da bir öğretmendi.” şeklindeki ifadeler daha önce değindiğimiz “gönüllü” maskesi ile perdelenen eski ordu mensubu ve paralı asker tipolojisine sahip yabancı uyruklu terörist profilini kristalize etmektedir.

Militanın mülakatından alıntılanan “... ‘Ancak Suriye’de tanıştığım herkes, İslam Devleti’nin işlediği dehşete karşı bir tiksinti paylaştı. Beni buraya getiren şey, bir İŞİD

savaşçısının bir kadının kesik kafasını tuttuğu ve kameraya sırtıttığı bir fotoğrafını görmektir dedi.” ibareleri, Batı medyası içerikleriyle vücut bulan “cihadi selefizm kaynaklı vahşet” algısının, YPG saflarında yer alan çok sayıdaki yabancı teröristi motive eden olgu olduğuna işaret etmektedir. Aynı bölümde başka bir İngiliz uyruklu teröriste atfen verilen, “...Başka bir İngiliz savaşçı olan Maisa, büyük bir bankada yeni bir işe başlamak üzereydi. Bir döviz tüccarı olarak, masasında oturup İslam Devleti'nin büyük ölçüde kontrolsüz yükselişini ve yayılmasını izlerken hayal kırıklığına uğramıştı.” şeklindeki ibareler, gündelik sivil hayattan kopup ‘*kutsal bir mücadele*’ uğruna Suriye’ye gelen ‘*gönüllü*’ profilini pekiştiren vurgular içermektedir.

Bu bölümde geçen “...Aralık ayında gelmeden önce, Bölgesel Ordu'da bir geçmişi olmasına rağmen, hiç savaşta savaşmamıştı.” ibareleri, PYD/YPG için öne çıkarılan meşru milis gücü ve etnik kimlikle özdeşleştirme yaklaşımını zirveye taşıyan, etik ve hukuksal anlamda son derece tartışmalı ifadelerdir. İşgalleri, insan hakları ihlalleri, örgüt saflarına zorla kattığı kadınlara ve kız çocuklarına yönelik cinsel istismar vakaları gibi bir dizi ihlal dolayısıyla terör örgütü tipolojisiyle bire bir örtüşen YPG’ye atfen kullanılan, “bölgesel ordu” nitelemesi tipik bir dezenformasyon örneğidir. Örgüt saflarında yer alan ABD uyruklu bir diğer yabancı teröristle yapılan mülakattan alıntılanan “...Eski bir ABD deniz piyadesi olan Peter, ‘Ülkemi seviyorum,’ dedi, ‘...ama burada yılanın kafasını kesmezseniz - burada derken Batı Irak’ı, Kuzey Suriye’yi, Ürdün’e ve Lübnan’a yayılmayı kastediyorum - eğer burada durdurmazsanız, burada sıkı bir şekilde mücadele etmezseniz, yakında yakınınızdaki bir camiye geliyor. Dünyanın herhangi bir ülkesi.’” ibareleri PYD/YPG’nin aslında “özgür dünya”yı cihadi selefizm dehşetinden korumak için savaştığına ilişkin beyaz propaganda dikkat çekmektedir. Mülakata konu militanın yine “*gönüllü*” olarak ambalajlanan Batılı eski ordu mensubu olması YPG saflarındaki paralı asker ve Batılı istihbarat servisi elemanlarının yaygınlığı gerçekliğini pekiştirmektedir.

Metinde “*Suriyeli Kürtler*”, “*bölgesel ordu*” gibi meşru milis gücü nitelermeleri ile legalize edilen PYD/YPG propagandasını güçlendirmek için DEAŞ kaynaklı tehdit ve korku duvarı algısının tırmandırıldığı açıkça görülmektedir. İslamofobik vurgularla ve İslam’la terörü yan yana getiren sorunlu tanımlamalarla paketlenen “*DEAŞ’ın liberal ve seküler değerleri tehdit eden karanlık yüzü*” algısı öne çıkarılan ikincil husustur. Söz konusu dönemde DEAŞ’ın elinde bulunan Tel Barak kentine dair tasvirlerde geçen “...Girişe yakın bir tabelada şöyle yazıyordu: ‘İslam Halifeliği, Allah aşkına, Batı’nın demokrasısından daha iyidir.’ ve “...El Kaide üyesi Jabat El Nusra'nın bıraktığı bir başka tabelada ise başörtülü bir kadın karikatürü yer alıyordu. ‘Başörtüsü sizi cehennemden kurtaracak’ dedi.” şeklindeki İslamofobik

ifadelerle DEAŞ eksenli korku ve tehdit algısı, terörü İslam'la ilişkilendiren vurgularla tırmandırılmaktadır. Buna karşılık örgütün kadın militan kolu YPJ'yi çerçeveleyen, “...*Başı açık ve gülümseyen Kürt kadın savaşçılar, kırmızı bir haç çizmişlerdi.*” ibareleri, terörü meşrulaştıran sorunlu vurgulardır (Sommerville , 2015). Aktarılan ibarelerdeki “*kara çarşaf*”, “*başı açık gülümseyen Kürt kadın savaşçılar*” ve tabelaya çizilen “*kırmızı haç*” vurguları, DEAŞ'ı İslam'la özdeşleştiren sorunlu bir dile işaret ederken, YPJ militanlarını seküler ambalajlarla makyajlayan propagandif ibareler göze çarpan diğer hususlardır. YPJ'yi “*özgürlükçü*” etiketlerle çerçeveleyen feminist vurgulara karşılık, DEAŞ nezdinde İslam'la ilişkilendirilen sorunlu kadın algısı üzerine kurulu karşıtlık propagandası belirgindir (Yanarışik, 2021: 242). Metnin genelinde PYD/YPG için öne çıkarılan etnik kimlik vurgusuna dayalı meşruiyet, örgütün demokratik değerler için savaşan seküler bir milis gücü olduğu algısı ile güçlendirilmektedir.

7.3. “Kürtler Federal Sistem İlan Etti”

PYD'nin örgütsel ve siyasi hedeflerine ilişkin içerikler Suriye krizi temalı haberlerde sıklıkla işlenen başlıklardan birisi olmuştur. İşgalleri ve eylemleri bağlamında terör örgütü tipolojisiyle örtüşen PYD/YPG'nin siyasi hedeflerine yönelik haber ve içeriklerde öne çıkan baskın motif yine etnik kimlik vurgusu olmuştur. İşgal ettiği bölgelerde demografik yapıyı tahrip eden örgütün işgal ve ihlallerinden etkilenen unsurların başında Suriyeli Kürtler gelmektedir. Buna karşılık, çatı örgüt PKK/KCK'nın kuruluş bildirgesinde de yer aldığı üzere sözde “Batı Kürdistan” veya “Rojawa” olarak adlandırılan Suriye'nin kuzeydoğusunda PYD de-facto özerk yönetim ilan etmiş, örgütün bu tartışmalı aksiyonu ise self-determinasyon ilkesine dayandırılmıştır. PYD, faşizan uygulamaları ile Suriyeli Kürtler arasında da ideolojik ayrıştırma yaparken, yüz binlercesini göçe zorlamış, buna karşılık paradoksal bir şekilde özerkliğini Kürt kimliği eksenli self-determinasyon ilkesine dayandırmıştır.

17 Mar 2016 tarihli ve “*Suriye Çatışması: Kürtler federal sistem ilan etti*” başlıklı haber, PYD/YPG'nin ideolojik ve örgütsel hedefleri doğrultusunda attığı bu adımı etnisite vurgusu ile haberleştirmiştir. Haberin alt başlığında yer alan, “...*Kürt partileri, Suriye'nin kuzeyinde kontrol ettikleri bölgelerde federal bir sistem kurduklarını ilan ettiler.*” ibarelerindeki, örgütün uzantılarına atfen dillendirilen “*Kürt partileri*” ibaresi, kimlik vurgusu ile birlikte meşru bir siyasi örgüte referans veren nitelemelerdir. İlk bölümde geçen, “...*Kürtler hâlihazırda Türkiye sınırındaki üç yerleşim bölgesinde 'özerk yönetimler' işletiyor: Halep vilayetinde Afrin ve Kobani ve Haseki'de Cezire.*” ifadeleri, örgütün özerk kanton yönetimi ilan ettiği bölgeleri yine

örgüt jargonuyla aktarmaktadır. PYD/YPG'ye atfen kullanılan "Kürtler" ibaresi, örgütü doğrudan Suriye Kürtlerini temsil eden milis gücü olarak meşrulaştırmaktadır.

Federal yönetim bölgesinin Örgütün işgal ettiği Arap ve Türkmen nüfusun yoğun olduğu yerleşim yerlerini de kapsayacağına ilişkin "...Yeni federal bölge, İslam Devleti'nden ele geçirilen Arap ve Türkmen bölgelerini de içerecek." şeklindeki ifadeler dikkat çekmektedir. PYD/YPG temalı haberlerin genelinde olduğu gibi bu metinde de örgütün Kürtleri temsilen mücadele eden meşru bir güç olduğu yaklaşımının altı çizilmektedir. Buna karşılık PYD/YPG'nin Arap ve Türkmen yerleşim bölgelerindeki işgallerini meşrulaştırmak için kullanılan argüman, metinde "...İslam Devleti'nden ele geçirilen" ibaresi ile gerekçelendirilen DEAŞ kaynaklı tehdittir. Suriye nüfusunun %7 ila %10'luk kesimini oluşturmasına rağmen, Arap ve Türkmen nüfusun yerleşim alanlarını da kapsayan ülkenin neredeyse üçte birini işgal eden ve bu bölgelerde de-facto özerklik ilan eden örgütün bu hukuksuz eylemini legalize eden şu ifadeler dikkat çekmektedir; "...Anlaşmanın, beş yıldır süren iç savaşın parçaladığı ve harap ettiği bir ülkenin dağılmasını önleyerek Suriye ulusal birliğini de koruyacağı belirtildi. Sözcü Nawaf Khalil Associated Press'e verdiği demeçte, 'Federalizm projesi tüm Suriye için bir modeldi' dedi." Bu bağlamda, federalizmin tüm Suriye için bir model teşkil ettiğine ilişkin propagandif vurgular dikkat çekicidir.

İşgallerinin başladığı 2012 yılından itibaren, örgütle aynı siyasi ve ideolojik çizgiyi benimsemeyen yüzbinlerce Suriyeli Kürt'ü göçe zorladığı düşünüldüğünde, PYD/YPG'nin etnik temsil kabiliyetinin oldukça sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Buna karşılık ABD ve uluslararası koalisyonun desteği ve Şam rejiminin zımni rızası ile hayata geçirilen ülkeyi parçalamaya yönelik bu hamlesinin, "...Suriye'nin ulusal birliğini koruyacak" çözüm olarak çerçevelendiği görülmektedir. Suriye rejimi bu yönetimi tanımayacağını deklare etmiş olmakla birlikte herhangi bir önleyici askeri veya siyasi adım atmamıştır. Örgütün faşizan ve baskıcı uygulamaları neticesinde Kürt nüfusunun önemli bir bölümünün Irak ve Türkiye'ye göç etmesi nedeniyle bölgenin tahrip edilmiş demografik yapısı dikkat çekicidir. "...Bölgenin 'Rojava - Kuzey Suriye' olarak adlandırılacağı bildiriliyor. Rojava, Kürtlerin Batı veya Suriye Kürdistanı'nı ifade etmek için kullandıkları terimdir." vurguları, ilan edilen federal yönetim bölgesini PKK/KCK/PYD/YPG'nin ideolojik ve örgütsel manifestosundaki kavramlarla ve hedeflerle kavramsallaştıran sorunlu bir yaklaşımdır. Göçlerle bölgedeki Kürt nüfus oranı %10'un altına düşmesine rağmen, metinde özellikle "Batı veya Suriye Kürdistanı" ve etnik temelli "Rojava" nitelemelerinin kullanıldığı görülmektedir. Buna karşılık Suriye'nin çok büyük bir bölümünü kapsayacak şekilde ilan edilen federal sistemi Suriyeli Kürtlerin yaşam

alanlarını koruma ve güvenlik altına alma gerekçeleri ile ilişkilendiren propagandif vurgular öne çıkmaktadır.

Metnin son bölümünde, federalizmi Kürt kimliği üzerinden meşrulaştıran yaklaşımı güçlendiren ibareler göze çarpmaktadır. “*Hükümet güçleri 2012'nin ortalarında başka yerlerdeki isyancılarla savaşmaya odaklanmak için Kürt bölgelerinden çekildiğinde, PYD'nin Halk Savunma Birlikleri (YPG) liderliğindeki Kürt milisler hızla kontrolü ele geçirdi.*” ibarelerine yakından bakmakta fayda vardır. Suriye yüzölçümünün yaklaşık üçte birini ABD desteği ile işgal eden örgütün hukuksuz federalizm ilanını “*Kürt bölgeleri*” ve “*...PYD'nin Halk Savunma Birlikleri (YPG) liderliğindeki Kürt milisler*” gibi kimlik nitelermeleri ile legalize eden vurgular belirgindir. Metindeki, “*...YPG, sözde İslam Devleti'ne karşı ABD liderliğindeki koalisyonun önemli bir müttefiki olarak ortaya çıktı ve Suriye'nin kuzeyinde cihatçı gruba karşı mücadeleye öncülük etti.*” ibareleri, YPG için bir diğer meşruiyet ambalajının yineleyerek güçlendirildiğine işaret etmektedir (BBC, 2016). Haberde, “*İslam Devleti*” olarak nitelenen DEAŞ'la mücadeleye öncülük ettiği vurgulanarak, YPG'nin selefist terör tehdidi ile mücadele argümanı ile legalize edilmesi söz konusudur. Metnin genelinde anlam ve bağlam örüntüleri ile güçlendirilen etnik kimlik motifi, örgüt için bir koruma kalkanı olarak konumlandırılmaktadır. Birçok yerde PYD veya YPG yerine “*Kürt savaşçılar, Suriye Kürtleri*” gibi kimlik vurgularının kullanılması söz konusudur.

7.4. “Kürt Kadınları ‘İŞİD’e Savaş Açtı”

PYD/YPG orijinli Batı medyası ve BBC içeriklerinde öne çıkarılan motiflerin başında kadın figürü gelmektedir. Mülakatlarla ve röportajlarla yapılan portre çalışmalarında idealize edilen kadın militan profilleri sıklıkla kullanılmaktadır. Bazı metinlerde ise çoklu militan profilleri işlenmek suretiyle kadın figürü üzerinden PYD/YPG'nin “*seküler*” imajını güçlendirmek amaçlanmaktadır. Bu tür haberlerde, DEAŞ'la sembolize edilen ve sorunlu bir dille İslam'la ilişkilendirilerek pazarlanan İslamofobi, her zamanki gibi korku duvarı ve karşıtlık metoduna dayalı propagandanın ana bileşenleridir. Bu bağlamda radikal sol ideolojik bir örgüt olan PYD/YPJ saflarındaki makyajlanmış kadın militan imajı, DEAŞ'ın İslami akidelerin aşırı yorumuna dayalı selefist kadın algısı ile mukayese edilerek küresel düzeyde paketlenmiş bilinç oluşturulmaktadır (Abubaker, 2020: 101). DEAŞ'ın İslami akidelerin aşırı yorumundan ve çarpıtılmasından beslenen selefist ideolojisi İslam'la özdeşleştirilerek aktarılmaktadır. Batı medyasındaki yaygın patolojiye benzer bir yaklaşımla İslam'ı terörle ilişkilendiren İslamofobik propaganda BBC'nin DEAŞ ve PYD/YPG orijinli haberlerinde de sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bir dizi medya mitinden ve klişeden oluşan propagandif vurgular

üzerinden kitlelerin algılarını manipüle eden içerikler burada da karşımıza çıkmaktadır. Schiller'in kavramsallaştırdığı ve bir dizi medya miti üzerinden pazarlanan paketlenmiş bilinç yaklaşımı hâkim Batı medyası kültürüdür (Schiller, 2022: 42-44).

25 Eylül 2014 tarihli ve *'İŞİD'e savaş açan Kürt kadın savaşçılar'* başlıklı haberde, YPJ saflarındaki kadın teröristlere ilişkin analizlerde öne çıkarılan husus *'Kürt kadın savaşçılar'* vurgusudur. YPJ saflarındaki kadın teröristler için yapılan imaj çalışması, *'İŞİD'le savaş'* söylemi üzerine temellendirilmektedir. Kitle medyası içeriklerinde DEAŞ ve PYD/YPG ideolojilerine ilişkin yapılan en yaygın kıyaslamalar her iki örgütün kadın algısı üzerinedir. Haberin başlığında tercih edilen nitelermeler de bu algıyı güçlendirmek amacıyla seçilmiştir. DEAŞ'ın sorunlu kadın algısı çoğunlukla İslam'la ilişkilendirilerek sunulmaktadır. Buna karşılık PYD/YPG'nin kadın algısı ise makyajlanarak ve çerçevelenerek verilmektedir. Daha önce değinildiği üzere örgüt saflarındaki kadınlara ve kız çocuklarına yönelik baskı ve istismarları insan hakları raporlarına yansımış olan PYD/YPJ'nin bu ihlalleri perdelenerek örtbas edilmektedir.

Metnin giriş bölümünde hafif piyade tüfeği taşıyan kadın teröristin resmi altındaki *'...Suriye'deki Kürt YPG milisleri, çok sayıda kadın savaşçısıyla tanınıyor.'* ibaresi, metnin genelinde kadın militan algısıyla güçlendirilen etnisite vurgusunu temellendiren yaklaşımın öncülüdür. DEAŞ'ın Irak ve Suriye'ye yayılan sözde hilafet yönetiminin her iki ülkedeki Kürt nüfusun yerleşim alanlarını parçaladığına yapılan atıf, çatı örgüt PKK/KCK'nın dört parçalı konfederatif sözde *'Kürdistan'* projesine örtülü bir referans niteliğindedir. Bu bölümde geçen *'...Bu savaş bölgenin haritasını yeniden çiziyor. İŞİD topraklarını nasıl parçaladıysa Kürtler de öyle bir alana yayıldı.'* ibareleri, Suriye'deki PYD/YPG varlığına ek olarak Irak'taki PKK unsurlarının da sahadaki motivasyonunun, metinde *'İslam Devleti'* olarak nitelenen DEAŞ'ın Kürt yerleşim alanlarını hedef alan işgallerine müteakibliyet olduğunun altı çizilmektedir. İçerikte geçen *'...YPG, ABD ve AB tarafından terör örgütü olarak etiketlenen Türk-Kürt gerilla grubu Kürdistan İşçi Partisi'nin (PKK) bir koludur.'* ibarelerine ayrı bir parantez açmak gerekir. Zira bu ibareler, diplomatik mecralarda ve Batı medyasında PYD/YPG'yi meşrulaştırıcı bir argüman olarak kullanılan, örgütün aslında Batılı devletlerce de terör örgütleri listesine alınan PKK'dan ayrı ve bağımsız bir silahlı grup olduğuna ilişkin argümanı çürütmektedir.

Türkiye'nin, güney sınırları boyunca uzanan bir terör koridoruna izin vermeyeceğini deklare ederken kullandığı temel argüman da PYD/YPG'nin PKK'nin Suriye kolu olduğu tezidir. Buna karşılık yukarıdaki ifadelerde bir terör örgütünün Suriye kolu için kullanılan

“...gerilla grubu” nitelemesi derin bir paradoksa işaret etmektedir. İlgili bölümde değinildiği üzere PKK, BBC’nin terör haberciliğinde bağlayıcı metin kabul ettiği İngiltere terörle mücadele yasası Anti-Terrorism Act hükümleri çerçevesinde terör örgütleri listesinde yer almaktadır. Buna rağmen PKK ile olan organik ilişkisini kabul ettiği PYD/YPG’yi Suriye Kürtlerini temsil eden meşru milis gücü olarak sunmaktadır. Aynı şekilde İngiltere’nin de terör örgütleri listesine aldığı PKK için, “...gerilla grubu” ifadesini kullanmaktadır. Haberde YPJ’ye atfen yer verilen, “...Suriyeli Kürt gücünün yaklaşık üçte biri kadınlardan oluşuyor.” ibareleri de metnin genelinde baskın olan kadın ve etnik kimlik vurgusunu güçlendiren yinelemelerdir.

“Diren” kod adlı kadın teröriste atfen kullanılan, “...O ve üç yoldaşı öğle yemeği yiyor” cümlesinde geçen ‘yoldaş’ vurgusu ile örgütün radikal sol ideolojisi ön plana çıkarılmaktadır. Örgüte ilişkin bu tür ambalajlar Batılı ülkelerde, ‘İslamist terör karşıtlığı algısı’ ile birleştiğinde sol eğilimli kesimlerde radikalleşme düzeyini yükselten bir katalizör görevi görmektedir. Örgüt saflarına katılan Avrupalı teröristlerle yapılan mülakatlarda bu radikal sol melankolinin izlerini fazlaca görmek mümkündür. Diren kod adlı teröristle yapılan mülakattan alıntılanan, “... ‘Hiçbir şeyden korkmuyoruz’ diyor. ‘Sonuna kadar savaşacağız. IŞİD’in esiri olmaktansa kendimizi havaya uçurmayı tercih ederiz.’...” cümleleri kayda değer vurgular içermektedir. Batı medyasında, DEAŞ temalı haberlerde canlı bomba eylemlerine yönelik sert eleştirel üslup belirgindir. Buna karşılık, YPJ söz konusu olduğunda kadın militanın, “...kendimizi havaya uçurmayı tercih ederiz” ifadeleri ile, tipik bir terör metodu olan bu eylem türü adeta yüceltilmektedir. Kadınlara yönelik istismar ve ihlallerin odağındaki YPJ’nin, örgüt saflarındaki kadın teröristin ifadeleri üzerinden ve DEAŞ’ın sorunlu kadın imajının İslam’la ilişkilendirilerek kullanılması suretiyle aklandığı açıkça görülmektedir. Söz konusu bölümde geçen “...İslam Devleti’nin takipçileri gibi, Kürtlerin çoğu da Sünni Müslümanlar. Ama benzerliklerin bittiği yer burasıdır. Diren, IŞİD fanatiklerine göre kadın savaşçının ‘haram’, yani lanet, rahatsız edici ve korkutucu bir manzara olduğunu söylüyor.” ibareleri, kadın figürü üzerinden yürütülen karşıtlığa dayalı propagandayı kristalize eden İslamofobik ifadelerdir.

İçerikte geçen “...Asia Abdulla, Kürt kontrolündeki Suriye’de baskın siyasi parti olan Demokratik Birlik Partisi’nin (PYD) eş başkanıdır. Buradaki hemen hemen tüm yetkililer gibi, hapisteki PKK lideri Abdullah Öcalan’ın büyük bir portresi ofisinde asılı.” cümleleri, PYD/YPG’nin PKK ile organik ve ideolojik ilişkilerine işaret eden ve etnik kimlik vurgusunu yineleme yöntemiyle güçlendiren ibarelerdir. Metnin son bölümünde yer alan, “...Kuzey Suriye’deki Kürtler varoluşsal bir mücadele içindeler. Ülkenin acımasız iç savaşı, onlara Şam’daki rejimden talep ettikleri toprakların bir kısmının kontrolünü ele geçirme fırsatı verdi.”

ibareleri, örgütün işgallerini “...Kürtlerin varoluşsal bir mücadele içinde oldukları...” dezenformasyonu ile perdelemektedir (Gatehouse, 2014). Metinde, PYD/YPG’nin ve çatı örgüt PKK/KCK’nın örgütsel hedeflerinde yer alan sözde “Kürdistan” projesini hayata geçirmek için yürüttüğü işgal politikasının etnik kimlikle ve self-determinasyon ilkesi ile ambalajlanması söz konusudur. Bu cümlelerin devamında yer alan “...Ancak uzun zamandır hayalini kurdukları devletin sınırları, İslam Devleti’nin ilan ettiği Halifeliğin sınırlarıyla çatışıyor.” ibareleri “Kürdistan” projesini daha açık bir şekilde dillendiren vurgulardır. Metnin geneline hâkim olan temel yaklaşım PYD/YPG’ye yüklenen, “Suriyeli Kürtleri temsil eden milis gücü” çerçevesi ve Kürt bölgelerini tehdit eden DEAŞ tehdidi algısıdır.

7.5. “İŞİD’le Savaşan İngiliz Kadın Savaşçı”

Örgüt saflarında savaşan yabancı uyruklu kadın teröristlere ilişkin haberler, PYD/YPG’nin Suriyeli Kürtleri temsil ettiği propagandasını evrenselleştirmek için sıklıkla kullanılan bir propaganda yöntemidir. Yabancı uyruklu militanlar, kendilerini YPG saflarına katılmaya iten iki temel nedenin varlığını yaygın olarak dile getirmektedir. Bunlardan birincisi Suriyeli Kürtleri temsil eden bir yapı olarak tanımladıkları PYD/YPG’nin “bir halk adına varoluşsal bir mücadele yürüttüğü” algısıdır. İkinci husus ise, kitle medyası içerikleri üzerinden küresel düzeyde bir korku ve tedhiş kaynağına dönüştürülmüş olan ve “İslamist terör” ambalajı ile sunulan DEAŞ’a karşı yürütülen “kutsal mücadeleye katılma” motivasyonudur. DEAŞ’la özdeşleştirilen çarpıtılmış İslam algısı üzerine temellendirilen İslamofobi, bu militan kategorisinde radikalleşmeyi tetikleyen faktördür. Yabancı uyruklu teröristlerin gözüyle YPG ve YPJ militanlarının “adanmışlıkları” idealize edilmektedir.

17 Ekim 2017 tarihli ve “İngiliz savaşçı: Kendi ülkeme dönemem” başlıklı haberde, İngiltere’den gelerek YPJ saflarına katılan Kimberley Taylor isimli kadın teröristle yapılan mülakatlar üzerinden yürütülen yoğun bir çerçeveleme söz konusudur. Haberin başlığında kadın militana atfen tercih edilen “İngiliz savaşçı” nitelemesi, metnin geneline hâkim olan terörizmi meşrulaştırıcı söylemi temellendiren bir vurgudur. Eleştirel söylem analizi yaklaşımında başlıklar, metinlerdeki makro anlamı biçimlendiren araçlardır (Şah, 2020: 219). Metnin girişindeki “...Suriye’de sözde İslam Devleti’ne karşı savaşan Britanyalı bir kadın, tutuklanabileceği için ‘kendi ülkeme dönememesinden’ korkuyor.” cümlesinde geçen “...İslam Devleti’ne karşı savaşan Britanyalı bir kadın” ibaresi, militanın YPJ saflarında bulunma nedenini selefist terörle savaş olarak meşrulaştırmaktadır.

11 Eylül saldırılarından sonra ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesine birincil tehdit olarak giren “İslami radikalizmle ve cihatçı yapılarla mücadele” doktrini, Batı medyası diline

de hâkim olan söylem halini almıştır (Kissinger, 2016: 351). Benzer metinlerde, Taylor gibi birçok yabancı uyruklu teröristin Suriye’de PYD/YPG saflarında bulunma gerekçesinin “selefist cihatçı terörle” mücadele olduğuna ilişkin İslamofobik söylemler yoğun bir şekilde kullanılmaktadır.

Kadın militana ilişkin aktarılan, “...*Blackburn'den Kimmie Taylor, bir yıl boyunca Kürt liderliğindeki YPJ kadın milislerinde gönüllü olarak savaştı ve Rakka'da ön saflarda yer aldı.*” cümlesinde, PYD’nin kadın militan grubu YPJ için kimlik vurgusu öne çıkarılan motiftir. Rakka, DEAŞ tarafından hilafet başkenti ilan edildiği süreçte Batı medyası içeriklerinde selefist cihatçı terör kaynaklı dehşetin sembolü haline getirilmiştir. Dolayısıyla cümlede geçen, “...*YPJ kadın milislerinde*” ve “*Rakka'da ön saflarda yer aldı*” ibareleri, örtülü olarak yerleşik bir propaganda argümanı haline gelen “İslam Devleti ile mücadele eden Kürt milis gücü PYD/YPG” algısına referans vermektedir. Bu cümlenin hemen devamında kadın militanın sözlerine atfen aktarılan, “...*Kadınları güçlendiren ‘siyasi ve toplumsal devrim’ için mücadele ettiğini söyledi.*” ibarelerinde, PYD/YPG’yi ve kadın militan kolu YPJ’yi kadın kimliğini yücelten bir “...siyasi ve toplumsal devrim” hareket olarak ambalajlayan propagandif vurgular dikkat çekçidir. Örgüt bünyesindeki kadın militanlara ve zorla silahaltına alınan kız çocuklarına yönelik istismar ve ihlallerle sık sık gündeme gelen örgütü makyajlamak için kullanılan tartışmalı ifadeler, doğrudan örgütün kullandığı propaganda diliyle örtüşmektedir.

Taylor’la yapılan mülakattan alıntılanan, “...*Bayan Taylor, kendisini yönlendiren şeyin yalnızca IŞİD’e karşı savaşma isteği olmadığını, aynı zamanda Kürtlere yardım etmek için savaşmaya yönelik daha geniş bir amaç olduğunu söyledi. IŞİD’in ardından yeni bir yönetim sistemi yaratmak.*” cümlelerinde geçen ve Suriye’de bulunma gerekçesini ifade eden “...*Kürtlere yardım etmek*” ibaresi, örgüte ilişkin kimlik vurgusuna işaret etmektedir. Aynı şekilde, “*IŞİD’in ardından yeni bir yönetim sistemi yaratmak.*” ifadeleri ise PYD/YPG’nin kullandığı DEAŞ’la mücadele söyleminden beslenmektedir. Kadın militanla yapılan röportajdan alıntılanan, “...*Şöyle konuştu: Her etnik kökeni, her dini kapsayan, aynı zamanda kadınları da güçlendiren yeni bir sistem, yeni bir demokrasi biçimi yarattık. Aldığımız tüm kurtarılmış köy ve şehirlerde yaptığımız şey bu.*” şeklindeki ifadeler, doğrudan örgütün propaganda dilini yansıtmaktadır. Örgüt kimi zaman Suriye Kürtlerini temsilen savaştığı söylemini dillendirirken kimi zaman ise DEAŞ işgali altındaki tüm etnik kimliklerin kurtuluşu için mücadele ettiği propagandasını kullanmaktadır. İşgallerini, Suriye nüfusunun %7 ila %10’unu oluşturan Kürtlerin yaşam bölgelerini koruduğu söylemiyle meşrulaştıran

PYD/YPG'nin iç savaş sürecinde, Arap ve Türkmen bölgelerini de kapsayan Suriye coğrafyasının neredeyse üçte birini işgal ettiği bir gerçekliktir.

Örgütün, tıpkı Kürtler gibi Arap ve Türkmen nüfusu da baskıcı ve faşizan uygulamalarla sindiren işgallerini legalize etmek için kullandığı söylem, tam olarak kadın militanın dillendirdiği "...Her etnik kökeni, her dini kapsayan, aynı zamanda kadınları da güçlendiren yeni bir sistem, yeni bir demokrasi biçimi" oluşturduğuna ilişkin propagandadır. Aynı mülakattan alıntılanan "...Sanki kendi ülkeme dönemem çünkü DEAŞ'la dolu bir ülkede demokratik bir kadın ordusunda savaşmaya karar verdim." şeklindeki, YPJ'yi "...demokratik kadın ordusu" olarak makyajlayan ifadeler, benzer haber metinlerinin tamamında klişeleşen ve örgütü "selefi teröristlerle savaşan demokratik bir milis gücü" olarak çerçeveleyen dezenformasyonla bire bir örtüşmektedir.

Metnin son bölümünde yer alan ve Rakka Çatışmalarının sona erdiği dönemde sağ kalan DEAŞ militanlarının kenti terk etmelerine izin verilmesini eleştiren ifadeler dikkat çekicidir. Bu bölümde geçen, "... 'Kısa bir süre öncesine kadar rejim, Hizbullah vekilleri aracılığıyla IŞİD üyelerinin Lübnan'ı terk etmesine izin vermişti. Ancak bu durum, Kürt liderliğindeki SDG'ye yakın kalan Amerikan ordusunu hala utandırabilir.'" ifadelerinde geçen "Kürt liderliğindeki SDG" ibaresinin üzerinde durmakta fayda vardır (Vardy , 2017). YPG'nin Suriye'deki işgallerini perdelemek için kurulan, paravan terör örgütü SDG⁸ adlı yapıya Kürtlerin liderlik ettiği söylemi, DEAŞ'la mücadelede kimlik vurgusunun öne çıkarıldığına işaret etmektedir. Bazı metinlerde, SDG'nin Suriye'de yaşayan tüm etnik ve dini grupları bünyesinde toplayan ve temsil kabiliyeti geniş bir demokratik oluşum kimliği öne çıkarıldığında ise Kürt kimliği perdelenmekte ve kamufle edilmektedir. Dolayısıyla etnik kimlik vurgusunun araçsal olarak farklı bağlamlarda kullanıldığı, kimi metinlerde öne çıkarıldığı kimi metinlerde ise perdelenmediği görülmektedir.

7.6. "Mazlumlara Yardım Ederken Öldürülen İngiliz"

Örgüt saflarında savaşırken öldürülen yabancı uyruklu teröristlerle ilgili profil çalışmaları ve biyografik metinler BBC'nin Suriye İç Savaşı ve PYD/YPG temalı içeriklerinde sık başvurulan bir haber tekniğidir. Bu tür metinlerde, ölen militanların aileleri ve arkadaşlarıyla yapılan mülakatlara yer verilmektedir. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insanların gözünden, Suriye'de DEAŞ ve PYD/YPG arasındaki mücadelenin tasviri yapılmakta ve "Suriyeli Kürtlerin cihadi selefizme savaşı" olarak çerçevelemektedir. Özellikle Batı ve Orta

⁸ Suriye Demokratik Güçleri

Avrupa ülkelerinden gelen militanların hikâyeleri üzerinden, PYD/YPG seküler ve liberal dünyanın gözüyle, “küresel demokratik değerler uğruna savaşan milis gücü” olarak ambalajlanmaktadır.

9 Ocak 2018 tarihli ve “*Annesi, İngiliz Jac Holmes'un Suriye'de 'mazlumlara yardım ederken' öldüğünü söylüyor*” başlıklı haberde, YPG saflarında savaşırken öldürülen İngiliz uyruklu teröristin ailesiyle yapılan mülakata yer verilmektedir. PYD/YPG'nin örgütsel ve ideolojik hedeflerini gerçekleştirmek için yürüttüğü işgaller ve ihlaller bu metinde “...mazlumların mücadelesi” şeklinde çerçevelenmektedir. Bu dezenformasyona işaret eden, “...Suriye'de sözde İslam Devleti'ne (İD) karşı savaşırken ölen bir İngiliz, annesinin ülkesine geri gönderilmeden önce yaptığı açıklamada, 'mazlumlara yardım etmeyi' sevdiğini söyledi.” şeklindeki ibareler dikkat çekicidir. PYD/YPG'nin işgal ettiği bölgelerde yaşayan masum sivilleri hedef alan eylemlerinin, baskılarının, infazlarının, sürgünlerinin ve istismar olaylarının perdelenerek, örgüt Suriyeli Kürtlerle özdeşleştirilmekte, “mazlum” kimliğine evrilmektedir. Holmes'a atfen aktarılan, “...2015'ten beri Kürt milis gücü YPG ile savaşıyordu.” cümlesinde, YPG için kullanılan kavram meşru bir devlet dışı silahlı aktör ve “Kürt milis gücü” niteliyesidir.

Ölen militanın annesiyle yapılan mülakattan alıntılanan, “...Annesi Angie Blannin, onu 'tamamen korkusuz' olarak nitelendirdi ve IŞİD savaşçılarını öldürmesine karşı olmadığını söyledi.” şeklindeki sözlerde, BBC haber metinlerinin geneline hakim olan PYD/YPG'yi meşrulaştırıcı kült argüman burada da karşımıza çıkmaktadır. “...IŞİD savaşçılarının öldürülmesi” misyonuyla çerçevelenen örgütün, ideolojik hedefleri ve ihlalleri perdelenmektedir. Bu ifadeler, kitle medyası içerikleri üzerinden Batı kamuoyunda oluşturulan paketlenmiş bilinci kristalize etmektedir. Bu bölümde geçen, “...24 yaşındaki gencin cesedi, IŞİD'e karşı savaşırken öldürülen Portsmouth'lu Oliver Hall'un cesediyle birlikte Çarşamba günü İngiltere'ye geri dönecek.” cümlesi, örgütün meşrulaştırılmasına paravan yapılan selefist terörle savaş algısını yineleme yoluyla güçlendirmektedir.

Örgüt saflarında faaliyet gösteren yabancı uyruklu militanları tanımlamak için dizayn edilen kimlik “gönüllü” profilidir. Metinde geçen “...Eski bir BT çalışanı olan Holmes'un daha önce askeri eğitimi yoktu, ancak çatışmada en uzun süre hizmet veren yabancı gönüllülerden biri oldu.” ibarelerinde, gündelik hayatlarından koparak “İslam Devletiyle savaşmaya ve mazlumlara yardım etmeye adanmış bir ruh haliyle” Suriye'ye gelen ve askeri alt yapısı olmayan “sivil” ve “gönüllü” kimliği öne çıkarılmaktadır. Bu ifadelerle örtülü

olarak güçlendirilen asıl mefhum ise “*Suriyeli Kürtleri temsilen meşru mücadele veren*” PYD/YPG imajıdır.

Öldürülen militanın annesinin sözlerinden alıntılanan, “...*Ahlaki olarak, herhangi bir IŞİD savaşçısını öldürüp öldürmediğiyle ilgili bir sorunun yok, hiç de değil.*” şeklindeki ifadeler, ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyonun Suriye İç Savaşı stratejisinin ve vekâlet savaşçısı olarak kullandığı terör örgütünün kitle medyası içeriklerinde propaganda örtüsü ile akladığına ve bunun Batı kamuoyunda karşılık bulduğuna işaret etmektedir. Bu algı mekanizmasının, PKK’nın kolu olarak faaliyet gösteren ve çatı örgütün Suriye’deki siyasi hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik ihlallerini ve işgallerini, “*cihadi selefizmle mücadele*” ve “*Suriye Kürtlerinin haklarını koruma*” kisveleri ile meşrulaştıran PYD/YPG’nin kullandığı propaganda dili ile bire bir örtüşmektedir. Bu ibarelerin hemen devamındaki, “...*Bence sokaktaki çoğu insanla konuşursanız, onlar da aynı şeyi söylerler. Evet, yasal olarak gri bir alan var ama hayat böyle.*” cümleleri, Batı kamuoyunda hâkim anlayışın, PYD/YPG’nin Suriyeli Kürtler ve “mazlumlar” için mücadele eden meşru bir milis gücü olduğu ve desteklenmesi gerektiğine ilişkin kanaat olduğuna işaret etmektedir. Bu olgunun işaret ettiği husus ise, ABD ve uluslararası koalisyonun vekâlet savaşı olarak tanımlanabilecek şaibeli Suriye İç Savaşı stratejisi konusunda Batı kamuoyu rızasının imal edildiğidir. Kitle medyası içerikleri üzerinden çizilen Suriye İç Savaşı mizanseninde, gerek DEAŞ’la özdeşleştirilen “*kötülük mitinin*” gerek PYD/YPG’ye giydirilen “*özgürlük savaşçısı*” kostümünün geniş kitlelerde katı bir paketlenmiş bilinç oluşturduğuna işaret etmektedir (Cole, 2023: 253-255).

Haberin son bölümünde yer alan “...Holmes, Suriye çatışmaları sırasında Kürtlerle birlikte İD’e karşı savaşmak için seyahat eden birkaç İngiliz gönüllüden biriydi.” cümlesi, yabancı uyruklu teröristlerin “*dokunaklı*” hikâyeleri üzerinden PYD/YPG imajını güçlendiren bir yinelemedir (BBC, 2018). PYD veya YPG ibaresi olmaksızın doğrudan “...*Kürtlerle birlikte İslam Devletine karşı savaşmak için*” ibareleri ile ölen militanın Suriye’de bulunma gerekçesi güçlü bir etnik kimlik vurgusu ile çerçevelenmektedir. Metinde öne çıkarılan “*cihadi selefizmle mücadele, mazumlara yardım etmek, ‘İslam Devleti’nin ilerleyişini durdurmak*” gibi dezenformatif nitelemelerin referans verdiği örtülü propaganda, Kürt kimliğiyle özdeşleştirilmiş PYD/YPG çerçevesidir.

8. Sonuç ve Değerlendirme

Çağımızda, hegemonya mücadelesinin öne çıkardığı yapıların başında kitle medyası gelmektedir. Örtülü mücadele stratejilerinin yaygınlaştığı yeni nesil savaşlarda devlet dışı silahlı grupların görünürlüğü artmış durumdadır. Devletlerle girift ilişkiler içerisindeki terör

örgütleri bu yapıların başında gelmektedir. Terör örgütleri üzerinden yürütülen vekâlet savaşları kitle medyası içerikleri ile ambalajlanarak dünya kamuoyuna sunulmaktadır. Soğuk Savaş bakiyesi olarak nitelendirilebilecek bu hegemonik kültürün izlerine günümüzdeki bölgesel çatışmalarda da rastlamak mümkündür. Etik ve hukuksal bağlamda tartışmalı bu stratejinin, Suriye İç Savaşında sahadaki örnekleri belirgindir. Sahada terör örgütleri üzerinden yürütülen vekâlet savaşına ek olarak kitle iletişim araçları üzerinden yürütülen propaganda ve bilgi savaşları bu yeni nesil savaşın önemli bileşenleridir.

Çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturan rıza imalatı yaklaşımına dayalı propaganda modelinin izleri, BBC'nin Suriye İç Savaşı temalı haberlerinde belirgindir. İncelenen haber metinlerinde, PYD/YPG ve DEAŞ algılarını şekillendiren propagandanın bileşenleri iki temel olgu üzerinden çözümlenmiştir. İncelenen haber metinlerinde PYD/YPG'yi etnik kimlikle ilişkilendiren motiflerin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Etnik kimlik vurgusunun metinlerde demokratik haklar, self-determinasyon, kadın kimliği gibi evrensel ilkelerle ilişkilendirilerek güçlendirildiği görülmektedir. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD tarafından ulusal güvenlik stratejisi olarak kavramsallaştırılan küresel boyutta cihadi selefizmle savaş söylemi, Suriye İç Savaşında PYD/YPG açısından bir koruma kalkanı olmuştur.

Örgütün, Suriye'nin kuzeydoğusunda giriştiği hâkimiyet mücadelesinde kullandığı en yaygın meşruiyet argümanı Suriyeli Kürtlerin haklarını savunduğuna ilişkindir. Haber metinlerinde PYD/YPG yerine “Suriyeli Kürtler, Kürt ordusu, Kürt milis gücü, Kürt gerilla gurubu” gibi etnik kimlik vurgusuna ve meşruiyete referans veren tartışmalı ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Örgütün Suriye'deki ihlalleri, eylemleri ve işgallerini legalize eden etnik kimlik örtüsü metinlerin genelinde baskın söylem durumundadır.

Haber metinlerinde altı çizilen husus, Suriye krizinde DEAŞ ve bağlantılı selefist örgütlerin varlığı öne çıkarılarak oluşturulan korku ve tehdit algısıdır. Cihadi selefizmin Irak ve Suriye'deki kanlı eylemleri ve korkunç infazları kullanılarak inşa edilen selefist terör tehdidine karşı ambalajlanan çözüm ise bir diğer terör örgütü PYD/YPG'dir. PYD/YPG'nin örgütsel ve ideolojik hedeflerini gerçekleştirmek için işgal ettiği bölgelerdeki ayrılıkçı uygulamaları ve özerklik talepleri de yine etnisite ambalajı ile sunulmakta, bu tür eylemler “Kürtlerin federal sistem talebi” olarak aktarılmaktadır. ABD'nin Suriye stratejisinde ana aktör konumundaki örgütün vekil savaşçı kimliğini kalın bir propaganda örtüsü ile perdelendiği metinlerde sıklıkla karşımıza çıkan bir olgudur.

Metinlerde cihadi selefizmin liberal ve demokratik ilkeleri tehdit eden yönleri vurgulanırken, PYD/YPG'nin seküler kodları karşıtlık metodolojisine dayalı propaganda

modeli olarak öne çıkarılmaktadır. Cihadi selefizm kaynaklı zora dayalı rızanın karşıt dayanağı örtülü olarak referans verilen demokratik meşruiyettir. Soğuk Savaş dönemi propagandasında küresel kamuoyunu ikna etmek için kullanılan ve Herman ve Chomsky propaganda modelinin beş süzgecinden biri olan “anti-komünizm” mitinin yerini yeni dönemde “*cihatçı aşırılık kaynaklı terörle mücadele*” söylemi almıştır. Cihadi selefizmle mücadele söylemi yeni bir diplomasi dili ve medya miti olarak, PYD/YPG’yi bu tehditle mücadelenin seküler ve demokratik öncüsü olarak ambalajlamak için metinlerde sıklıkla kullanılmaktadır. Selefist tehditle ve onun Suriye ve Irak’ta vücut bulmuş hali DEAŞ’la mücadele argümanı PYD/YPG nezdinde, çoğunlukla örgüt adı kullanılmaksızın doğrudan etnik kimlik kavramları ve meşru terimlerle aktarılmaktadır. Bu metinlerde vekâlet savaşını perdeleyen örtü, Kürt kimliğini temsil eden yapı olarak makyajlanan PYD/YPG’nin, “*meşru müdafâ savaşı*” propagandasıdır.

Haber metinlerinde PYD/YPG’ye ilişkin etnik kimlik vurgusunu güçlendirmek için faydalanılan bir diğer vurgu ise kadın figürünün kullanılmasıdır. Kadın militanlara ilişkin profil ve imaj çalışmaları yoğun olarak karşılaşılan içeriklerdir. BBC haber ve içeriklerinde Kadın imgesi iki farklı perspektiften karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır. DEAŞ’ın kadın kimliğine yönelik tartışmalı imajı İslam’la ilişkilendirilerek İslamofobik mesajlarla verilmektedir. DEAŞ’ın bu imajına karşılık, seküler motiflerle makyajlanmış bir PYD/YPG kimliği kitle rızasının imalatında kullanılmaktadır. Örgüte ilişkin kadın imajı çalışmalarının diğer boyutu yabancı uyruklu kadın teröristler kullanılarak yürütülen propagandadır. DEAŞ’ın kadın kimliğini ötekileştiren karanlık imajı, yabancı uyruklu kadın militanlarla yapılan mülakatlarda kullanılan propagandif vurgularla işlenmektedir. Buna karşılık, PYD/YPG’nin seküler ve kadın kimliğini “yücelten” ve “özgürleştiren” bir yapı olarak çerçevelendiği görülmektedir.

Bu metinlerde “Kürt kadını” kimliği ile temellendirilen örgütün kadın militan kolu YPJ’nin, DEAŞ’ın kadın kimliğine yönelik karanlık yüzüyle savaşmak için örgütlenmiş bir yapı olarak pazarlandığı görülmektedir. Her iki örgütün medya imajını temellendiren temsillerdeki kavramları ve söylemi belirleyen yapı, sermaye ve iktidarla birlikte medya gücünü elinde bulunduran yapılaşmış güç blokudur. Kitle medyasının bu karakteristiği Herman ve Chomsky propaganda modelinde tanımlanan medya tipolojisinin ekonomi politiğiyle benzerlik göstermektedir. Metinlerde kullanılan spesifik argümanların genelinde olduğu gibi kadın eksenli perspektifin eklenildiği ana söylem yine etnisitedir. Kadın haklarına adanmış bir örgütsel yapı mizansen Kürt kimliği ile özdeşleştirilerek verilmektedir.

Batı medyası ve BBC içeriklerinde DEAŞ ve PYD/YPG karşıtlığının inşasında kullanılan argümanların seçiminde egemen söylem belirleyicidir. DEAŞ’ı sembolize eden selefist ve

radikalist motifler, ABD tarafından 2000’li yılların başlarından itibaren kullanılan selefist terörle küresel mücadele doktrininden beslenmektedir. Aynı şekilde NATO’nun Soğuk Savaş sonrası stratejik konseptine, 1991 tarihli Roma Konferansı ile dâhil olan ‘‘radiklizmle mücadele’’ söylemiyle örtüşmektedir. Kitle medyasının sermaye yapıları, reklam bağımlılığı, egemen sınıflar ve bürokratik elit gibi yapılaşmış blokla ilişkilerinin, haber ve içeriklerde belirleyiciliği bu metinlerde de karşımıza çıkmaktadır. Herman ve Chomsky propaganda modelinin, hâkim sermaye sınıfları ve bürokratik yapıların denetim aygıtına dönüşmüş medya tipolojisinin içeriklerinin seçiminde bu ekonomi politik yapıyı karakterize eden süzgeçlerin incelenen haber metinlerinde izlerini görmek mümkündür. ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyonun kontrol ettiği küresel medya blokunun içeriklerini belirleyen faktör, Herman ve Chomsky propaganda modelindeki gibi kitle medyasının güç ve sermaye ile ilişkileridir. Bu bağlamda selefist terör tehdidi ile mücadele zorunluluğuyla destekli etnik kimlik vurgusu, PYD/YPG’nin Suriye’deki eylemlerini meşrulaştırma sürecinde BBC tarafından kullanılan temel propaganda stratejisinin iki bileşeni konumundadır. Bu propagandanın ana fenomeni etnik kimlik iken bu olguyu güçlendirmek için kullanılan tamamlayıcı faktör cihadi selefizm tehdididir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Katkı Oranı Beyanı: Sorumlu yazar katkı oranı: %50, Diğer yazar katkı oranı: %50.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Contribution Rate Statement: Corresponding author: 50%, Other author: 50%.

Conflicts of Interest: There is no potential conflict of interest in this study.

KAYNAKÇA

- Acun, C., & Görücü, K. (2023). *PKK/YPG'nin Suriye'de devlet hayali*. Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
- Aktan, C. C., Vural, İ. Y. & Aktan, T. (2000). *Haklar ve özgürlükler antolojisi*. Hak-İşçi Sendikaları Konfederasyonları Yayınları.
- Abubaker, S. (2020, Temmuz). IŞİD'in ideolojisi: Cihadi selefilik. *Lectio Socialis*, 2(4), 97-112.
- Acun, C., & Keskin, B. (2017). *PKK'nın Kuzey Suriye örgütlenmesi: PYD-YPG*. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık.
- Ağır, O., & Tatlı, M. (2020). *Bir hibrit savaş yöntemi olarak terör ve Suriye iç savaşı*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AKSOS), (8), 35-56.
- Ağır, O., & Tekin, F. (2021). Terörizm ve propaganda. İçinde A. Baharçipek, G. Tuncel & O. Ağır (Ed.), *Terör ve Propaganda* (1. Baskı b., s. 1-30). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Arıboğan, D. (2007). *Terör korku hali* (3. Baskı b.). Profil Yayıncılık.
- Avcı, E. (2015). Siyasal şiddet ve terörizmin meşru gösterilmesi. İçinde M. Terzi & S. Yenal (Ed.), *Uluslararası güvenlik ve terörizm* (1. Baskı b.). Sinopsis Yayınları.
- Baczko, A., Dorronsoro, G., & Quesnay, A. (2018). *Suriye: Bir iç savaşın anatomisi* (1 b.). (A. Meral, Çev.) İletişim Yayınları.
- Başçı, E. (2018). Kamu hizmeti yayıncılığı düzenlemelerinde halkın katılım ve temsiliyet biçimleri üzerine bir değerlendirme (İngiltere-Almanya-Türkiye örnekleri). *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 10(4), 59-74.
- BBC. (2016). *Syria conflict: Kurds declare federal system*. www.bbc.com/news: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35830375> Erişim Tarihi: 16.02.2024.
- BBC. (2018). *Briton Jac Holmes died in Syria 'helping underdog', says mother*. 8 Nisan 2024 tarihinde www.bbc.com/news: <https://www.bbc.com/news/uk-england-42622242> Erişim Tarihi: 08.04.2024.
- BBC. (2019) YPG: How did it transform from a local organization into a force supported by NATO countries? www.bbc.com/news: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50180068> Erişim Tarihi: 14.05.2024
- Cale, S. (2015). *Kurds demand unity amid battle against Islamic State*. www.bb.com/news: <https://www.bbc.com/news/world-europe-30784547> Erişim Tarihi: 10.01.2024.
- Cengil, M., & Aydın, A. (2014). IŞİD (Irak Şam İslam Devleti): Psikopolitik ve teolojik bir değerlendirme. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (6), 51 - 63.
- Cole, P. (2023). *Kötülük miti* (2 b.). (R. Kuldaşlı, Çev.) Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3 b.). (M. Bütün, & S. Demir, Çev.) Siyasal Kitabevi.
- Çaplı, B. (2005). *Televizyon ve siyasal sistem* (2 b.). İmge Kitabevi.
- Çotu, C. (2017). Rusya'nın Suriye politikasında Kürtlerin yeri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(10), 291-304.

- Demirdüzen, S., & Özel Özcan, M. (2021). Devlet desteğinin saldırgan devlet dışı aktörler üzerindeki etkisi: ABD desteği ve naip savaş örneği olarak Suriye İç Savaşı. *Gazi Akademik Bakış*, 15(29), 221-242.
- Foucault, M. (2019). *Bilginin arkeolojisi*. (4 b.) (V. Urhan, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- Gatehouse, G. (2014). *The Kurdish female fighters bringing the fight to IS*. www.bbc.com/news:https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29085242 Erişim Tarihi: 18.02.2024.
- Herman, E. S., & Chomsky, N. (2017). *Rızanın imalatı: Kitle medyasının ekonomi politikası* (3 b.). (E. Abadoğlu, Çev.) bgst Yayınları.
- Hocaoğlu, M. T. (2019) *Terör örgütü YPG/PKK'nın insan hakları ihlalleri dosyası haberi*. www.aa.com.tr:https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/teror-orgutu-ypg-pkknin-insan-haklari-ihlalleri-dosyasi-kabarik-1618842 Erişim Tarihi: 24.05.2024
- İnce, E. (2017). Suriye'de Baas rejiminin kuruluşu ve Türkiye. *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi*, 1(1), 261-280.
- İyiat, B. (2018). Suriye iç savaşında Kürtler ve PYD terör örgütü. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* (2), 2-10.
- Katılmış, C., Arpacı, I., & Özdemir, F. (2022). Terörizm ile mücadele kapsamında Türkiye, İngiltere ve İspanya'nın karşılaştırılması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 871-888.
- Kerman, İ., & Efeğil, E. (2017). Terör örgütü PKK/PYD'nin Suriye'de izlediği iç savaş stratejisinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 162-198.
- Kıral, B. (2020). Nitel veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (15), 170-189.
- Kissinger, H. (2016). *Dünya düzeni* (1 b.). (S. Gül, Çev.) Boyner Yayınları.
- Köylü, M. (2018). Suriye, PYD/YPG yapılanması ve zeytin dalı harekâtı. *ASSAM Uluslararası Dergisi* (11), 70-86.
- Merriam, S. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3 b.). (S. Turan, Çev.) Nobel Yayınevi.
- Neuman, W. (2014). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar* (7 b.). (S. Özge, Çev.) Yayın Odası.
- Nye Jr., J., & Welch, D. (2021). *Küresel çatışmayı ve işbirliğini anlamak*. (1 b.) (R. Akman, Çev.) İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özarlan, H., & Güran, M. (2015). İletişim araştırmalarında çerçeveleme paradigması: Son döneme ait bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 8(4), 32- 48.
- Özkızılcık, Ö. (2018). *YPG saflarındaki yabancı teröristler*. www.aa.com.tr:https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/ypg-saflarindaki-yabanci-teroristler/1090659 Erişim Tarihi: 13.03.2024.
- Öztemiz, S., & Özel, N. (2020, Haziran 22). Dijital insani bilimler araçları üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* (60), 390-414.

- Polat, D. (2016). "Arap baharı" ve Suriye iç savaşı. İçinde H. Çomak, C. Sancaktar, & Z. Yıldırım (Ed.), *Uluslararası politikada Suriye krizi* (1 b., s. 137-157). Beta Yayıncılık.
- Schiller, H. (2022). *Zihin yönlendirenler* (4 b.). (C. Cerit, Çev.) Pınar Yayınları.
- Sommerville, Q. (2015). *Volunteering with the Kurds to fight IS*. www.bbc.com/news: <https://www.bbc.com/news/magazine-31878803> Erişim Tarihi: 12.02.2024.
- Stevenson, N. (2015). *Medya kültürleri: sosyal teori ve kitle iletişimi* (2 b.). (G. Orhon, & B. Aksoy, Çev.) Ütopya Yayınevi.
- Şah, U. (2020). Eleştirel söylem analizi: Temel yaklaşımlar. *Kültür Araştırmaları Dergisi* (7), 210-231.
- Şahin, Y., & İrdem, İ. (2017). PYD-YPG: Suriye'deki PKK. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 1(19), 21-45.
- Şöhret, M. (2016). Suriye'nin siyasal yapısı. İçinde H. Çomak, C. Sancaktar, & Z. Yıldırım (Ed.), *Uluslararası politikada Suriye krizi* (1 b., s. 39-83). Beta Yayınları.
- Tomar, C. (2019). *Suriye'de asıl nüfus mühendisliğini kim yaptı?* www.aa.com.tr: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-suriye-de-asil-nufus-muhendisligini-kim-yapti-/1598741#> Erişim Tarihi: 03.02.2024.
- Uluç, G., & Küngerü, A. (2018). Batı medyasında İslam'ın terörle ilişkilendirilmesi sorunu. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4(2), 296-309.
- Vardy, E. (2017). *British fighter: 'I can't go back to my own country'*. www.bbc.com/news: <https://www.bbc.com/news/uk-41648842> Erişim Tarihi: 03.03.2024.
- Windschuttle, K. (2006). Noam Chomsky'nin maskesini düşürmek. *Liberal Düşünce Dergisi* (33), 127-141.
- Yalçın, Ö. (2015). İngiltere'de kamu hizmeti yayıncılığı: Dijital medya ortamında BBC'nin var olma mücadelesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* (40), 98-118.
- Yanarışık, O. (2021). Terörizm ve medya çerçevelemesi üzerine bir analiz: YPJ örneği. *Liberal Düşünce Dergisi* (102), 241-256.
- Yaycı, C. (2019). Irak'ta yaşanan savaşlar ve Türkiye'ye etkileri. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 15(30), 331-352.